КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ● № 38 (8028). ● 24 февраль, 1983 йил. ● ПАЙШАНБА ● Баҳоси 3 тийин

16 апрель-Бутуниттифоқ коммунистик шанбалиги

МОСКВАЛИКЛАР ТАШАББУСИ

Шонли анъаналарга садоқатли Москванинг илғор корхоналари В. И. Ленин туғилган куннинг 113 йиллигига бағишлаб, 16 апрель куни Коммунистик шанбалик ўтказиш тўғрисида ватанпарварлик ташаббуси билан чиқдилар.

Ватанимиз пойтахтининг меҳнатчилари партия XXVI съездининг қарорларини амалга оширишга, беш йилликнинг учинчи йили тиғиз топшириқларини ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажаришга азму қарор берганлар. КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленумининг қарорлари москваликларнинг зарбдор вахтасига янги ижодий омил бўлди.

Завод ва фабрикаларнинг, бирлашмаларнинг, қурилишларнинг ходимлари ва транспорт хизматчилари экономикани янада юксалтириш учун бутун куч-ғайратни сарфламоқдалар. Меҳнат, ижрочилик интизомини оширишга, ишлаб чиқаришни интенсивлашга қаратилган иш москваликлар фойдаланаётган салмоқли резервлардан биридир.

Москванинг илғор корхоналарида бўлиб ўтган митингларда коллективларнинг вакиллари шанбалик вахтасини зарбдор иш билан нишонлашга, шу куни фақат юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга, айни вақтда тежаб қолинган хом ашё, материал, ёқилғи, энергиядан фойдаланишга интилишлари тўғрисида гапирдилар.

Ташаббускорлар орасида Москва-Сортировочная депосининг хизматчилари бор. Бу ерда шанбалик ҳисобига 170 та юк составини ва 70 тадан кўпроқ пассажир составини тежалган электр энергия билан манзилига етказишга қарор берилди. Зарбдор вахталар кунида 11 та локомотив, юк кўтарувчи кран ремонт қилиб берилади.

Депо ходимлари пойтахт темирйўлчиларини, барча москваликларни 16 апрелдаги сменалар давомида намунали интизом, юксак уюшқоқликни намойиш этишга чақирдилар.

Шанбалик кунида пойтахтнинг ЗИЛ бирлашмаси ходимлари тежалган хом ашё ва энергетика ресурслари билан ишлашга сўз бердилар. Корхона меҳнатчилари тежамкорлик мусобақасига актив қўшилиш, меҳнат байрами шарафига ҳар бир сменани зарбдор иш билан ўтказиш, энг юксак меҳнат унумдорлигига эришиш мажбуриятини олдилар.

Автомобилсозларнинг митингида шу ҳақда гапирилди.

Москвадаги «Трехгорная мануфактура» комбинатининг меҳнатчилари 16 апрель режаларида бир неча тонна калава ип, 90 минг погон метр хом сурп, 300 минг погон метр тайёр газлама ишлаб чиқариш сингари марралар белгилашди.

Озиқ-овқат программасининг ишга тушириладиган муҳим объектларида — Коровинодаги балиқни қайта ишлаш комплексида, Хлебниково мева-сабзавот базасида ва бошқа корхоналарда 16 апрель куни «8-Мосстрой» трестининг бригадалари меҳнат қиладилар. Коммунистик шанбаликда сал кам 1700 киши қатнашади. Улар В. Азаркевич, В. Баранов, А. Белов, О. Мамиев, Б. Михеев, В. Пименов, В. Субочев бошлиқ илғор бригадаларнинг даъватига лаббай деб жавоб бериб, апрелдаги шанбаликни энг юксак меҳнат унумдорлиги кунига айлантиришга қарор қилдилар. Беш йиллик фондига 19 минг сўмга яқин пул ўтказиш белгиланди. В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ электр-техника институтининг, 2-«Гордормеханизация» трестининг коллективлари коммунистик шанбаликка фаол тайёргарлик кўра бошладилар.

(ТАСС мухбири).

ОБЛАСТИМИЗНИНГ

БИР КУНИ

КЕЧА

ДАСТЛАБКИ ЗАФАР

Бекобод районидаги беш хўжалик чорвадорлари дастлабки зафар маррасини забт этдилар. Навоий номли колхоз давлатга пландаги 14 тонна ўрнига 22 тонна, А. Мавлонов номли совхоз 14 тонна ўрнига 28 тонна, Ленин номли колхоз 28 тонна ўрнига 34 тонна, «Победа» колхози эса 15 тонна ўрнига 16 тонна гўшт сотиб, квартал планларини ортиғи билан бажардилар.

«КПСС XXV съезди» совхози паррандабоқарлари эришган ютуқлар ҳам қувончли бўлди. Давлатга 55 минг дона ўрнига 70 минг дона тухум етказиб берилди. Паррандабоқарлар йил охиригача ҳар бир товуқдан 180 донадан тухум олишни мўлжалламоқдалар.

Р. ЭСОНОВ.

ЯНГИ ЎҚУВ МАСКАНИ

Бўстонлиқ районидаги Фрунзе номли колхознинг 5-бригадасида 320 ўринли 8 йиллик янги мактаб фойдаланишга топширилди.

«Узмежколхозстрой» трестига қарашли 97-кўчма механизациялашган колонна қурувчилари қуриб берган бу мактабда ўғил-қизларнинг билим олишлари ва тарбияланишлари учун барча қулайликлар муҳайёдир. Мактаб спорт зали, кутубхона, тўгараклар машғулоти ўтказиладиган махсус хоналарга эга.

Шу кунларда қурувчилар колхоз марказида 640 ўринли янги мактаб биносини қуришга киришганлар. Ҳозир колхозда иккита 8 йиллик ва битта ўрта мактаб ишлаб турибди. Янги мактаб биноси ҳам яқин келажакда тўла қуриб битказилади.

КЕЧА

ДАЛАЛАР ЧОРЛАМОҚДА

ТАБИАТ уйғонмоқда. Ҳадемай боғу роғлар, кенг далалар яшил либосини кияди. Аммо шу кунларда Тошкент районидаги қайси хўжаликда бўлманг, дала меҳнаткашлари қўли билан ўнлаб гектар ерларга картошка экилганини, эндигина ниш урган редиска ва кўмкўк карам кўчатлари ҳали қишнинг совуғини эслатиб турувчи шаббодада денгиздек чайқалаётганини кўрасиз.

Бу йил район хўжаликларида 1100 гектар ерга эртаки картошка, 500 гектар ерга карам экилади. Жами 20 минг тонна картошка ва 25 минг тонна карам ҳосили олинади. Ҳозиргача районда 700 гектардан ошиқ ерга картошка, 400 гектардан ортиқ ерга эса карам кўчатлари ўтқазиб бўлинди. Шундан 250 гектар майдондаги карам эса плёнка остига экилди. Булардан ташқари районда 150 гектар ерга редиска уруғи сепилиб, ҳозир у бир текис униб чиқди. Бу ишларда Навоий, Карл Маркс номли ва «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозлари деҳқонлари пешқадамлик қилишяпти.

Кейинги йилларда резавор ўсимликлар етиштиришга ҳам алоҳида эътибор берилмоқда. Бунинг учун район хўжаликларида ихтисослаштирилган звенолар ташкил этилган. Бу йил мазкур звеноларга 120 гектар ер майдони ажратилди. Улар йил давомида шаҳар меҳнаткашларини 10 турдаги укроп, кашнич, петрушка каби резаворлар билан таъминлашади. Ҳозирда теплицаларда болгар қалампири ва бақлажон кўчатлари етиштирилмоқда.

Хўжаликдаги теплицаларда помидор кўчатлари етиштириш ишлари ҳам жадал бормоқда. Ҳозиргача 500 килограммдан зиёд уруғ сепилди. Умуман бу йил жами 800 килограмм уруғдан 40 миллион дона кўчат олиш планлаштирилган. Бу кўчатлар минг гектар ерга экилади. 10 мартдан эса 100 гектар ерга плёнка остига помидор ўтқазиш ишлари бошлаб юборилади. Ана шу ишларни амалга оширишда Охунбобоев, С. Раҳимов номли, «Ленин йўли» колхозлари, шунингдек, «Тошкент» совхозлари меҳнаткашлари ибрат кўрсатмоқдалар. Мазкур хўжаликларда районда бу йил олиниши керак бўлган 35 минг тонналик помидор ҳосилига муносиб ҳисса қўшиш учун барча ишлар пухта ташкил этилган.

Қ. КАРИМОВ.

● Тошкент районидаги Карл Маркс номли колхознинг Тоҳир Жалилов етакчилик қилаётган бригадаси сабзавоткорлари эртаги дала ишларини юксак сифатли олиб боришяпти.

Суратларда: [юқорида: чапдан ўнгга] бригада аъзолари Риҳси Отабоева, Тўлқин Исмоилова ва бригада етакчиси Тоҳир Жалилов ўртоқлар карам кўчати сифатини кўздан кечиришмоқда. [Пастда] эртаги карам кўчати ўтқазилган майдонлар.

В. Портнов фотолари.

ҲАММА КОММУНИСТИК ШАНБАЛИККА!

Москва илғор корхоналари коллективларининг 16 апрель куни В. И. Ленин туғилган куннинг 113 йиллигига бағишланган Коммунистик шанбалик ўтказиш тўғрисидаги ташаббусини Ўзбекистон меҳнаткашлари қизғин маъқуллаб қўллаб-қувватладилар.

23 февраль куни В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида бўлиб ўтган кўп кишилик митинг қатнашчилари «Чкаловчилар! Москваликларнинг ташаббусини қизғин қўллаб-қувватлаймиз!», «16 апрель куни — ҳамма Коммунистик шанбаликка!» деган чақириқлар ёзилган транспарантларни кўтардилар. Меҳнатни ташкил этиш ва пировард натижаларга қараб хақ тўлаш шаклини биринчилардан бўлиб жорий этган илғор бригаданинг раҳбари, ВЦСПС аъзоси В. Т. Одилов, комсомол-ёшлар бригадасининг бошлиғи Н. Волкова, бошқа самолётсозлар корхона меҳнаткашларига мурожаат этиб, «қизил шанбалик»ни юксак меҳнат унумдорлиги билан нишонлашга, шу куни уюшқоқлик ва тартиб намуналарини кўрсатишга даъват этдилар.

Тошкент тўқимачилик комбинатининг меҳнаткашлари ўз митингларида зарбдор меҳнат қилишга, шанбалик куни тежалган хом ашё ва энергиядан фойдаланиб, фақат аъло сифатли маҳсулот тайёрлаб чиқаришга қарор қилдилар.

«СССР 50 йиллиги номидаги Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасида, Октябрь революцияси номидаги тепловоз ремонти заводида, «Висотстрой» 11-қурилиш трестида, республиканинг бошқа корхоналари ва ташкилотларида ҳам москваликлар ташаббусини қўллаб-қувватловчи митинглар бўлиб ўтди.

(ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРИ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ СЕКРЕТАРЛАРИНИНГ СЕМИНАРИ

23 февралда область колхоз ва совхозлари партия ташкилотлари секретарларининг семинари бўлиб ўтди.

Семинарни Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мусахонов кириш сўзи билан очди.

Тошкент область партия комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлими мудири О. З. Зуфаров «КПСС XXVI съезди қарорлари, КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленуми қарорларини бажариш соҳасида Кустанай область Федоровский район «Путь к коммунизму» колхози партия ташкилотининг ишлари бўйича КПСС Марказий Комитети қабул қилган қарор асосида ташкилий-партиявий ишлар даражасини такомиллаштириш юзасидан партия ташкилотларининг вазифалари тўғрисида» доклад қилди.

Докладни муҳокама қилишда Оққўрғон районидаги «Ленинизм» колхози партия комитетининг секретари Ў. Музаффаров, Бўка районидаги «Ленинобод» колхози партия комитетининг секретари Р. Саидов, Оржоникидзе районидаги «Правда» колхози партия комитетининг секретари А. Йўлчиев, Паркент районидаги «Паркент» совхоз-заводи партия комитетининг секретари М. Қобилов, Коммунистик районидаги «Политотдел» колхози партия комитетининг секретари Пак Дек Ен ва бошқа ўртоқлар иштирок этдилар.

Шундан сўнг семинар қатнашчилари ҳузурида Тошкент область партия комитети пропаганда ва агитация бўлими мудири Э. Ш. Шодмонов «КПСС XXVI съезди, КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленуми қўйган вазифалар асосида бошланғич партия ташкилотларининг идеологик ва оммавий-сиёсий ишлари даражасини янада ўстириш соҳасидаги вазифалар тўғрисида» доклад қилди.

Докладни муҳокама қилишда Пискент районидаги Вахрушев номли совхоз-завод партбюроси секретари Л. Романькова, Паркент районидаги Калинин номли совхоз партия комитетининг секретари А. Сатторов, Ғалаба районидаги «Огонёк» совхоз-заводи партия комитетининг секретари У. Мақсудов, Тошкент районидаги С. Раҳимов номли колхоз партия комитетининг секретари Д. Каримжонова ва бошқа ўртоқлар иштирок этдилар.

Семинарда Тошкент область партия комитети фан ва ўқув юртлари бўлими мудирининг ўринбосари Р. Т. Турсунов «Озиқ-овқат программаси ва халқаро аҳвол» деган темада лекция ўқиди.

Семинар ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг масъул ходими Б. Е. Ефремов иштирок этди.

ЛИМОН КЎЧАТЛАРИ ЖЎНАТИЛДИ

✦ Оржоникидзе районидаги Ленин номли колхоз Краснодар деҳқонларига Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг фахрий академиги З. Фахриддинов селекциясидан «Тошкент-1» ва «Тошкент-2» навли уч минг та лимон кўчатини самолётда жўнатди.

(ЎзТАГ мухбири).

КАРТОШКА ЭКИШ АВЖИДА

Оҳангарон районидаги С. Раҳимов номли совхоз деҳқонлари XI беш йилликнинг учинчи йилида 3000 тонналик ҳосил учун курашни бошлаб юбордилар. Ҳозирги ғанимат кунлардан унумли фойдаланиб, ерга эртаки картошка уруғи қадалаётир.

— Бу йил 250 гектар майдонга картошка экишни мўлжаллаганмиз, ҳар гектардан 120 центнер ҳосил олишга аҳд қилиб, айни пайтда 40 гектар ерга картошка экиб бўлдик,— дейди совхоз партия комитетининг секретари Сайфиддин Йўлдошев.

Бу ишлар айниқса 1-, 2-бўлимларда уюшқоқлик билан кетаяпти. Ўрозали Содиқов бошлиқ бригада аъзолари экишни хўжаликда биринчи бўлиб тугалладилар.

О. ХУШНАЗАРОВ,
Оҳангарон райони.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ЮТУҚЛАРИ КЎРГАЗМАСИДА

ЙИЛИГА 600 МИЛЛИОН СЎМ ФОЙДА

Ҳозир республикамизда 200 та илмий-текшириш институтлари мавжуд бўлиб, уларда 36 мингдан ортиқ илмий ходим ўлкамизнинг социал-иқтисодий ва маданий жиҳатдан тараққий этиши борасида кенг кўламли ишларни амалга оширмоқда. Хар йили 400 дан ортиқ илмий-техник ихтиролар ишлаб чиқаришга жорий этилиши туфайли 600 миллион сўмдан ортиқ соф фойда олинмоқда.

Бугун Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг «Капитал қурилиш» павильонида очиладиган «Фан — ишлаб чиқаришга» номли кўргазма ана шу ютуқлар ҳақида ҳикоя қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Ядро физикаси институтига ажратилган бўлим замонавий ўлчаш асбоблари билан бойитилган. Уларнинг кўпчилиги яқиндагина ишлаб чиқаришга жорий қилинган. М. Т. Ўрозбоев номидаги механика ва иншоотларнинг сейсмик мустаҳкамлиги институти ходимлари яратган метрополитен станциясининг темир бетонли янги конструкцияси, биноларнинг ер қимирлаши ва кучли шамолга нисбатан чидамлилигини таъминловчи мосламалар макети ҳамда экспонатлари томошабинлар диққатини ўзига жалб этади.

Олимларнинг пахтанинг янги, турли касалликларга чидамли навларини яратиш устида олиб борган изланишлари Бутуниттифоқ пахтачилик илмий-тадқиқот институтининг экспонатларида ўз ифодасини топган. Сўнгги йилларда кашф қилинган 175-Ф, Андижон-2, Андижон-6, Термиз-14 навлари Тошкент-1 навидан қолишмайди. Ҳосилдорлиги унга нисбатан 8-12 процент кўпдир. Бу навлар ҳозирги пайтда пахтакор республикамизнинг бир қанча колхоз ва совхозларида экилмоқда. Мазкур навни ўзлаштирган хўжаликлар ҳар гектар майдондан 80-140 сўмгача тежамкорликка эришмоқдалар.

Институтда чигит экиш, ғўзага ишлов бериш ва бошқа жараёнларнинг замонавий агротехника қоидаларига асосланган усуллари мунтазам равишда ишлаб чиқилмоқда. Бу жиҳатдан Г. С. Зайцев номли Бутуниттифоқ ғўза селекцияси ва уруғчилиги илмий-тадқиқот институтида қилинаётган ишлар ҳам диққатга сазовордир. Мазкур даргоҳда пахтачилик билан шуғулланувчи мамлакатларда парваришланаётган ғўза навларининг 8245 дан ортиқ тури тўпланган. Экспонатлар орасида районлаштирилган навлардан Қизил Равот, Чимбой-3010, Тошкент-6, Уйчи-2, С-2602, С-6606, С-2637, келгусида ишлаб чиқаришга жорий қилинадиган С-9063, С-4881, С-4880, Тошкент-9, Қарши-2, Қарши-4 ва Қарши-6 навлари ўзининг серҳосиллиги билан ажралиб туради.

Кўргазмада республикамиз соҳибкорлари эришаётган ютуқларга ҳам кенг ўрин берилган. Р. Р. Шредер номли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик ишлаб чиқариш бирлашмасида яратилган меваларнинг янги навлари ўзининг серҳосиллиги ҳамда хуштаъмлиги билан олқишга сазовордир. Бундан ташқари кўргазмада соғлиқни сақлаш республика енгил саноати, машинасозлик ва бошқа соҳаларда эришилаётган муваффақиятлар ҳам мазмунли ёритилган.

М. ОТАБЕКОВА,
кўргазма ахборот марказининг бошлиғи.

ТЕХНИКАНИ АВАЙЛАЙЛИК, УМРИНИ УЗАЙТИРАЙЛИК

ЎЗИМИЗГА БОҒЛИҚ

Матбуотда эълон қилинган бир группа хўжалик раҳбарлари, мутахассислар ва механизаторларнинг барча қишлоқ хўжалик меҳнаткашларига мурожаатидан бениҳоя таъсирландим. Мурожаатда ҳақ гаплар айтилган. Менимча ризқ-рўзимизнинг бутлиги, меҳнатда эришаётган юксак кўрсаткичларимиз қолаверса, шуҳратимизнинг ортиши ҳам ана шу техника шарофати туфайли. Шундай экан, уни кўз қорачиғидек асраш, умрини узайтириш ҳар бир механизаторнинг шарафли бурчидир.

Жиддийроқ ўйлаб қаралса, техника воситаларининг умрини узайтириш кўпроқ механик ҳайдовчиларнинг ўзига боғлиқ эканлиги кўринади. Мана бир мисол, ҳозир кўплаб тракторлар капитал ремонтдан чиқарилиб, баҳорги экиш кампаниясига ҳозирлаб қўйилган. **Айрим тажрибасиз, ёш ҳайдовчилар тракторларни ўт олдирган заҳотиёқ юргизиб юборишади. Бу мутлақо нотўғри. Чунки, узоқ муддат ишлатилмай турган механизмнинг мойи совуқда қуйилиб қолган бўлади.** Агар агрегат ўт олдирилгандан сўнг узоқ муддат бир маромда ишлатилиб, сўнг юргизилмаса мотордаги ишловчи деталларга жиддий зарар етиши мумкин.

Баҳорда ёғингарчилик кўп бўлиши, бунинг натижасида эса далаларда тракторларнинг лойга ботиб қолиш ҳоллари ҳам учраб туради. Ана шундай пайтларда ҳам айрим ҳайдовчилар мотор қувватига зўр бериб, тракторни ботқоқдан чиқариб олишга ҳаракат қилишади. Бу ҳам нотўғри. Моторнинг керагидан ортиқча зўриқтирилиши унинг тезроқ ишдан чиқишига олиб келади. Аммо бундай пайтларда бошқача тадбирлар қўлланса мақсадга мувофиқ бўлади.

Мен ўз агрегатимни бошқариб келаётганимга ўн йилга яқинлашиб қолди. Хўжалик раҳбарлари яқинда янги тракторни тавсия этишганда уни олмадим. Чунки, ўз агрегатимга ўрганиб қолганман. У мен учун энг ишончлидир. Ҳар куни уни ишлатишдан олдин ўзим учун қонун қилиб олган тартибга риоя қиламан. Яъни, машинамнинг ишловчи қисмларини бир бор кўздан кечириб, унинг моторини маромида қиздириб олмагунча рулга ўтирмайман. Машина моторидаги мой камайган бўлса, албатта, уни нормасига етказиб қўяман.

Маълумки, тракторларга баҳор ва ёз бўйи кўпгина ишчи органлар тиркаб ишлатилади. Айрим механик ҳайдовчиларимиз уларни иш битгандан сўнг дала шийпонларидаги очиқ ерларга ёки устахона ҳовлисига ташлаб, бошқа иш билан машғул бўлишади. Натижада эса ана шу қисмлар занглаб, тез ишдан чиқади. Шунинг учун уларни ҳам трактор паркларидаги махсус жойларда сақлаш керак. Бу вақтда уларга илашган лойларни тушириб, занг босмаслиги учун мойлаб қўйишни ҳам ёддан чиқармаслик лозим.

Яқин кунларда далаларда кўкламги ишлар авж олади. Бу вақтда мен юқорида айтиб ўтган фикрларимга амал қилган ҳолда иш юритаман. Бу билан эса ўзимга ишониб топширилган техниканинг яхши сақланиши, унинг умрини узайтиришга ҳисса қўшиб, халқ бойлигига бойлик қўша олишимдан бениҳоя фахрланаман.

А. НОМОЗБОЕВ,
Пискент районидаги Калинин номли колхознинг звено бошлиғи.

Социалистик мусобақа — қудратли куч

• *Москваликлар ташаббуси изидан*

ИШ ВАҚТИ—ИШГА

ИШ ВАҚТИНИНГ аҳамияти, моҳияти ҳақида гапириб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак. У ҳаммага маълум ва аён. Бир сўз билан ифодалайдиган бўлсак иш вақти — катта бойлигимиз. Шунинг учун ҳам ундан самарали, оқилона, ишнинг кўзини билиб фойдаланишга эришишимиз, ҳар бир ишлаб чиқариш коллективи олдида турган вазифаларни муваффақиятли ҳал қилиш муҳим омили эканлигини ҳеч вақт, ҳеч қаерда бирор дақиқа ҳам унутмаслигимиз керак.

ҲА, ДАҚИҚА!.. Шу дақиқанинг халқ хўжалиги учун беқиёс катта аҳамияти ҳақида бирор марта ўйлаб, мушоҳада қилиб кўрганмизми? Очиғини айтганда, орамизда унга аҳамият бермаётганлар кўплаб топилади. Ахир, дарёлар ирмоқлардан ҳосил бўлганидек, иш вақти, умуман вақт ҳам дақиқалардан пайдо бўлади. Агар биз иш вақтининг ҳар бир дақиқасида зўр ғайрат-шижоат билан ишласак, иш қуролларимиздан бир маромда фойдалансак мамлакат халқ хўжалигига қанчалик катта фойда келтиришимизни тасаввур қилганмисиз? Ёки қимматли бойликнинг шундай вақт бирлигининг фойдасиз ўтказилиши оқибатида экономикамиз кўрадиган зарарни кўз олдингизга келтириб кўрганмисиз?

Бир минутнинг қадрини мамлакатимиз эмас, биргина областимиз миқёсида кўрайлик, унинг жуда катта бойлик манбаи эканлиги яққол намоён бўлади. **Ишлаб чиқаришимиз миқёсларининг ҳозирги босқичида унинг аҳамияти нақадар ошганлиги маълум бўлади. Бунинг учун экономикамизнинг етакчи тармоғи — саноатни олиб кўрайлик. Аниқ ҳисобларга қараганда иш вақтининг ҳар бир минутида индустриямизда тайёрланадиган маҳсулот ҳажми 30 минг сўмликдан кўпроқни ташкил этади. Бир соатда эса бу миқёс еттита рақамли сонни ташкил этиб, сал кам 2 миллион сўмликка етади.** Шу рақамларни иш кунига кўпайтирсакчи... Ҳа, бу рақамлар мағзини чақиб кўринг-а!? Уларни республика, мамлакат миқёсида тасаввур қилиб кўринг-а!?.

Жонажон партиямиз XXVI съездида, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь Пленуми қарорларида ишлаб чиқариш барча резервлари, шу жумладан иш вақтидан тўлароқ фойдаланиш, унинг бирор дақиқасини ҳам бекор ўтказмаслик зарурлиги ҳақида такрор-такрор таъкидланаётганлигининг сабаби ҳам шундан.

Москвалик илғор саноат корхоналари коллективларининг халқ хўжалигининг барча тармоқларида ишлаб чиқариш ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, хўжасизликка, интизомни бузувчиларга нисбатан кескин кураш юзасидан «Шараф ва шуҳрат ҳам меҳнатга яраша!» шиори остида бошлаган ташаббуслари ҳам шу мақсадга қаратилгандир. Шунинг учун ҳам бу ватанпарварлик ҳаракати кенг ёйилиб, умумхалқ ҳаракати тусини олди.

Москваликлар ташаббусини областимиз экономикаси барча тармоқлари меҳнаткашлари ҳам, шу жумладан индустриямиз ходимлари бажонидил қабул қилдилар ва унга қўшилдилар. Улар умуман ишлаб чиқариш, хусусан иш вақти резервларини қидириб топиб, улардан самарали фойдаланиш учун қизғин кураш бошлаб юбордилар. Ўн биринчи беш йилликнинг марказий йили бўлган 1983 йилда давлат планларини муддатидан илгари бажариш юзасидан юксак марраларни белгилар эканлар шу имкониятларни ҳам ҳисобга олдилар.

Кўпгина саноат бирлашмалари ва корхоналарида иш вақтидан фойдаланишда ижобий силжишлар бўлаётганлиги диққатта сазовордир. Уларда ишлаб чиқариш ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, иш шароитларини яхшилаш, ишчи-хизматчиларнинг унумли ва сифатли меҳнат қилиши учун барча қулайликларни яратиб беришга қаратилган комплекс тадбирлар амалга оширилмоқда. Натижада иш вақтининг бекор ўтиши, ишчи кучи қўнимсизлиги тобора камаймоқда. Ўнлаб ишлаб чиқариш коллективларини бунга мисол қилиб кўрсатиш мумкин.

Лекин, ушбу мақолада иш вақти ва унинг самарасини оширадиган омиллардан фойдаланишдаги камчиликлар ҳақида ҳам фикр юритмоқчимиз. Чунки, ютуқлар ўзимизники, ҳамма гап бу соҳадаги нуқсонларни бартараф этиш, уларнинг қайта такрорланмаслиги учун зарур чораларни кўришда қолган. Бизнинг давримиз шуни алоҳида тақозо этмоқда. Чунки, сиртдан қараганда арзимасдек кўринган иш дақиқаларидан фойдаланиш жуда катта иқтисодий самара бериши мумкин.

Масалага шу нуқтаи назардан ёндошадиган бўлсак, умуман областимизда, кўпгина саноат бирлашмалари ва корхоналарида иш вақтидан фойдаланиш, ишлаб чиқариш ва меҳнат интизоми давримиз талаблари даражасида эмаслиги маълум бўлади. Қатор меҳнат коллективларида иш вақтининг кераксиз йўқотилиши шунчалик кўпки, у планлар ва топшириқлар, шартнома мажбуриятларининг бажарилишида катта-катта қийинчиликлар вужудга келтирмоқда.

Бунинг оқибатида биргина ўтган йили областимиз бўйича юзларча ишчи куни бекор ўтди. Масалан, прогул қилиниши, бутунлай иш куни ва сменалар ичида бекор туриб қолишлар, маъмурият рухсати билан ишга келмаслик натижасида 191,3 минг киши куни йўқотилди. Бу йил давомида ҳар бир ишчи 1,9 кун ишга келмади демакдир. Бунинг зарари эса катта бўлди. Саноат корхоналаримиз коллективлари шу сабабли 20 миллион сўмлик маҳсулот кам ишлаб чиқардилар.

Областимизнинг қатор шаҳарлари ва районлари индустриясида иш вақтининг йўқотилиши анча кўп бўлмоқда. Фақатгина Чирчиқ шаҳрида ўтган йили 45,2 минг киши куни бекор йўқотилган. Бундан 14 минг киши куни «Чирчиксельмаш» заводида бой берилган. Шаҳардаги яна бир йирик корхона — Ўзбекистон химия машинасозлиги заводида йўқотилган иш вақти «атиги» 8 минг киши кунини ташкил этган.

Иш вақтидан фойдаланиш Олмалиқ шаҳрида ҳам кўнгилдагидек эмас. Юбилей йилида шаҳар корхоналарида 23,6 минг киши куни фойдасиз ўтди. Олмалиқ кон-металлургия комбинатида 7 мингдан ортиқ киши куни бой берилган. Химия заводида эса 4,3 минг, гилам фабрикасида 3 мингга яқин киши куни фойдаланилмай қолган. Бекобод металлургия, цемент комбинатларида ҳам иш вақтининг минглаб киши кунлари бекор ўтмоқда.

Областимиздаги беистисно ҳамма ғишт заводларида иш вақтининг кўплаб йўқотилишига йўл қўйилмоқда. Бу корхоналарнинг аксариятида маҳсулот реализацияси бўйича давлат планларининг бажарилмаётганлигининг асосий сабабларидан бири ҳам худди шундадир. Чирчиқдаги 9-, Ялонғочдаги 2-, Янгийўлдаги 8-Олмалиқдаги 6-ғишт заводлари бошқармаларида иш вақтининг ҳаммаси иш учун фойдаланилмаяпти.

Иш вақти фойдасиз йўқотилишининг катта зарарини яна бир рақам билан ифодаламоқчимиз. Ҳисоблар шуни кўрсатдики, ўтган йили областимиз бўйича бефойда ўтган иш вақти ҳар куни 750 ишчи мутлақо ишга чиқмаганлигига тенгдир. Индустриал шаҳарларимиздан Чирчиқда бу рақам 175, Олмалиқда 92, Ангренда 91, Оҳангаронда 71 ишчини ташкил этган.

Одатга кўра ҳар бир ой, квартал охирларида планни бажариш учун штурмчилик қилинади. Ҳатто, ишчиларни шанба, якшанба кунлари ишлатилади. Биргина ўтган йили областимиз бўйича иш вақтидан ташқари 1,3 миллион киши соати фойдаланилган. Бу ҳар бир ишчи иш вақтидан ташқари 13,3 соат ишлаб берди, демакдир. Агар йил давомида иш вақтининг ўзидан бир маромда фойдаланиб, унинг бекор ўтишига йўл қўйилмаганда эди ишчиларни иш вақтидан ташқари шунча соат давомида ишлатишнинг ҳожати бўлмас эди.

Иш вақтидан фойдаланиш соҳасида қилинган таҳлил саноатимизда меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш ҳисобига маҳсулот тайёрлашни кўпайтиришнинг анчагина резервлари борлигини кўрсатиб турибди. Областимиз меҳнаткашлари ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йили давлат плани ва социалистик мажбуриятларини сўзсиз бажариш учун ана шу резервларни ҳам сафарбар этишлари лозим.

М. И. КОНДРАТЬЕВА,
Тошкент область статистика бошқармаси бошлиғининг ўринбосари.

● МОСКВАЛИКЛАР ТАШАББУСИ КЕНГ ҚУЛОЧ ЁЙМОҚДА
● БИР МИНУТНИНГ ҚАДРИ
● ИЛҒОР ТАЖРИБА МАКТАБИ
● ЯРМИСИ СИФАТ БЕЛГИСИ БИЛАН
● ПЛАН НЕГА БАЖАРИЛМАДИ?

МАНЗИЛЛАРНИ ТУТАШТИРИБ

Пискент шаҳридаги «Ташводстрой»га қарашли хўжалик ҳисобидаги 1-автоколоннада кўплаб ўз ишининг усталари меҳнат қилишади. Шулардан бири Тўлқин Ёқубовдир. Бу тажрибали ҳайдовчи машина рулига ўтирганига 20 йил бўлди. Шундан бери қанчадан-қанча халқ хўжалиги юкларини ўз манзилларига элтиб берганлигини аниқ айтиш қийин. Лекин, Тўлқин Ёқубов қаерда ишламасин доимо илғорлар сафида бўлганлигини, мунтазам топшириқларни зиёдаси билан бажарганлигини аниқ айтиш мумкин.

Айни кунларда тажрибали шофёр «МАЗ—503» юк машинасини моҳирлик билан бошқариш билан бирга ёшларга ўз тажрибасини қунт билан ўргатмоқда. У айни кунларда апрель ойи ҳисобига меҳнат қилмоқда.

Ш. ШОМАТОВА.

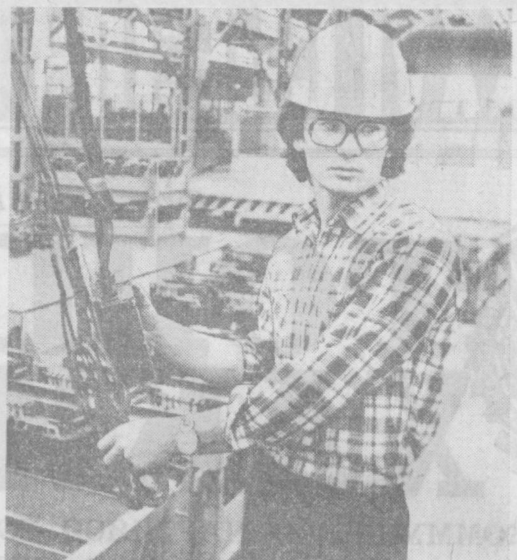

ЗАВОД ШУҲРАТИ ОШМОҚДА

● Чирчиқ трансформатор заводи коллективи кейинги йилларда кўпгина янги хил маҳсулотлар тайёрлаш технологиясини ўзлаштирди. Шу билан бирга трансформаторларнинг сифатини яхшилашга алоҳида эътибор берила бошланди. Айни пайтда завод ишчи-хизматчилари ялпи маҳсулотнинг 49 процентини олий сифат категорияси билан тайёрламоқдалар.

Яқинда корхонада янги хил маҳсулот — рақамли программалар билан бошқариладиган станокларга мўлжалланган трансформаторлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Бу маҳсулотларга дастлабки буюртмалар ҳам келиб тушди. Эндиликда улар Александрийск, Чебоксари ва Прокофьевск шаҳарларига жўнатилади.

● Суратларда: [юқорида] корхона ишчиси Наримон Феттаев тайёр маҳсулотларни конвейердан туширяпти; [пастда] смена мастери К. Тожибоев ва техник назорат бўлимининг ишчиси Г. Зотова трансформаторларни кўрикдан ўтказишяпти.

В. Портнов фотолари.

ПУДРАТ ҚУДРАТИ

МАМЛАКАТИМИЗ пойтахти илғор саноат корхоналари коллективларининг меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш, хўжасизликка, интизомни бузувчиларга нисбатан муросасиз бўлиш юзасидан бошлаган ташаббуслари айни муддао бўлди. Бизнинг шофёрлар коллективимиз ҳам уни тўла маъқуллаб кутиб олди. Чунки, интизомда ҳикмат кўп. Меҳнат интизомини пухта йўлга қўйиш билан янги-янги резерв ва имкониятларни ишга солиш мумкин. Бу, албатта, иш натижасига ижобий таъсир кўрсатади.

Шунинг учун ҳам коллективимиз ишлаб чиқаришда тартиб-интизомни янада мустаҳкамлаш мақсадида қатор тадбирларни белгилади. Уларни амалга ошириш ишчи-хизматчиларнинг шахсан ўз ва умуман коллектив меҳнати натижасига нисбатан масъулиятини ошириш ва айни вақтда унумли ва сифатли ишлашдан манфаатдорлигини кучайтиришга олиб келади. Бу тадбирларда машиналардан фойдаланиш коэффициентини ошириш, уларнинг ремонтлараро ҳаракатини узайтириш, ремонт вақтида туриб қолишини камайтириш, мусобақа илғорларини моддий ва маънавий рағбатлантиришга алоҳида аҳамият берилди.

Бригада пудрати ҳам меҳнат интизомини мустаҳкамлашнинг муҳим омили эканлигини тажриба яққол кўрсатди. Уни қўлланиш натижасида ишчиларимизнинг ўз вазифасига нисбатан масъулият ҳисси ортди. Эндиликда ҳар бир шофёр тез ва соз ишлашга, халқ хўжалиги юкларини белгиланган манзилларга ўз вақтида ва барвақт етказиб беришга, автомашиналарнинг юксиз қатновини камайтиришга интиладиган бўлиб қолди. Сидқидилдан ишлаш ҳамма учун қонунга айланди. Шунинг учун ҳам давлат планларини кам меҳнат ресурслари ва маблағлар сарфлаб бажаришга эришмоқдамиз.

Корхонамиз коллективи муваффақиятли ишлаётган экан, бунда бригада пудрати ҳал қилувчи роль ўйнаяпти, десам муболаға қилмаган бўламан. Ишимизнинг ўтган йилги якунлари ҳам шундан далолат бериб турибди. Йил давомида биз 6 миллион 310 минг тонна халқ хўжалиги юкларини ташиб бердик. Бу планда назарда тутилганидан бирмунча кўпдир. Асосий кўрсаткичлардан бири ҳисобланган меҳнат унумдорлиги ҳам кўнгилдагидай бўлди. У

Тажрибакорлар минбари

пландагига нисбатан 101,3 процентни ташкил этди. Фақатгина шу ҳисобдан қўшимча 78 минг тонна хом ашё ва материалларнинг ташилиши таъминланди.

Ҳозирги вақтда корхонамизда бешта бригада прогрессив усул-пудрат асосида ишлаяпти. Фақатгина иккита пудратчи бригада корхонамиз бўйича юкларнинг 60 процентини ташиб бермоқда. Бу бригадаларнинг бирига мен раҳбарлик қилмоқдаман. Николай Ким эса иккинчи худди шундай бригада сардоридир.

Биз ўзаро мусобақа асосида ишлаяпмиз. Бир-биримизга устозлик, бир-биримизга шогирдлик қиламиз. Билганларимизни жон-дилдан ўртоқлашамиз, билмаганларимизни тортинмай сўраб ўрганамиз. Меҳнатни ташкил этиш, маршрутни танлаш соҳасидаги тажрибаларимизни, автомашиналарнинг иш давомида бенуқсон ишлашини таъминлашга олиб келган омилларни ўзаро баҳам кўрамиз. Шу туфайли ҳам бригадаларимиз ҳар сменада қўшимча юзлаб тонна юк ташиб беришмоқда.

Николай Ким билан шахсий мусобақани ҳам йўлга қўйганмиз. Иккаламиз бир беш йилликда ўн йиллик топшириғини бажаришга аҳд қилиб ишлаяпмиз. Ўзаро ҳамкорлик, шофёрлик маҳоратини тинмай ошириб бориш, автомашиналарнинг доим ишга соз ҳолда бўлишига эришиш туфайли ваъдамизнинг устидан чиқаяпмиз. Шу кунларда 1985 йилнинг февраль ойи ҳисобига ишлаяпман. Николай Кимнинг шахсий меҳнат календарида эса ўн биринчи беш йиллик сўнгги йилининг май ойи бошланди. Смена давомидаги иш кўрсаткичимиз 220—230 процентни ташкил этмоқда.

Қувончлиси шундаки, бизнинг бригада пудрати асосида ишлаш усулимиз бутун республикада кенг оммалашяпти. Маълумки, бригадамиз автомобиль транспорти тармоғида биринчилардан бўлиб уни қўллана бошлади. Бу янгиликни жорий қилиш дастлабки кунларданоқ яхши самара берди. Ишимиз кўрсаткичлари кескин ошиб кетди. Шунинг учун ҳам бизнинг бригада пудрати асосида ишлаш бўйича илғор тажрибамизни оммалаштириш мақсадида республика мактаби ташкил этилди. Бу мактаб машғулотларида пудрат асосида ишлаш ўрганиляпти. Ҳозирги вақтгача республикамиз автокорхоналарининг 300 дан ортиқ бригадирлари шу мактаб машғулотларида ўқидилар. Бу республикамиз автомобиль транспортида бригада пудрати усулининг кенг оммалашишига ёрдам бермоқда.

Коллективимизда илғорлар сафи тобора кўпайиб бормоқда. Кўпчилик шофёрларнинг иш кўрсаткичлари муттасил ортяпти. Умаров, Мадмаров, Дадаев ва бошқа шу каби ўнлаб ҳайдовчиларимиз ҳам бир беш йилликда ўн йиллик топшириғини бажариш учун муваффақиятли курашмоқдалар. Улар шу кунларда 1985 йил ҳисобига ишлашяптилар. Ўнлаб ҳамкасбларимиз меҳнат календаридан бир неча ой олдинда бормоқдалар.

Ишимизга барака киритаётган яна бир омил ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман. У ҳам бўлса ишчи-хизматчилар ҳақида қилинаётган катта ғамхўрликдир. Сўнгги йилларда меҳнат шароитини яхшилашга қаратилган қатор тадбирлар амалга оширилди.

КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь Пленуми қарорларини чуқур ўрганар эканмиз, ҳали ишимизда нуқсонлар, фойдаланилмаётган резервлар анчагина борлигини билиб олдик.

Ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йилида корхонамиз, шу жумладан бригадамиз коллективи олдига катта вазифалар қўйилган. Биз ана шу вазифаларни тўла уддасидан чиқиш учун барча имкониятларни ишга соламиз. Айниқса, ишлаб чиқариш ва меҳнат интизомини тўхтовсиз мустаҳкамлаймиз, бригада пудрати афзалликларидан янада самаралироқ фойдаланишга алоҳида эътибор берамиз.

Х. АБДУЖАББОРОВ,
Бекободдаги 16-автомобиль корхонаси бригадаси бошлиғи.

ҚОЛОҚЛАР БУРЧАГИ

ЮМАЛОҚ ШАҒАЛ САРАЛАШ ЗАВОДИ

Юмалоқ шағал саралаш заводи коллективи сўнгги йилларда зиммасидаги вазифаларнинг уддасидан чиқаолмаяпти. Маҳсулот реализация қилиш давлат планлари сурункасига бажарилмаяпти. Корхона раҳбарлари эса ишлаб чиқаришдаги бу нохуш аҳволни бартараф этиш ҳақида ваъда беришга беришади-ю, амалга келганда ҳеч қандай чора кўрмайдилар.

Чирчиқдаги бу заводнинг ўтган йилдаги иш кўрсаткичларига назар ташлайлик. Коллектив олдига 745 минг сўмлик шағал ишлаб чиқариш вазифаси қўйилган эди. Бу топшириқ бажарилмади. Қурилишларга етказиб берилган маҳсулот 638 минг сўмликни ташкил этди, холос. Бу бунёдкорлик ишлари учун жуда зарур бўлган минглаб кубометр шағал етказиб берилмади, демакдир. Коллектив фаолиятининг барча техник-иқтисодий кўрсаткичлари белгиланганидан паст бўлди.

Корхона раҳбарлари бундай қолоқликнинг асосли-асоссиз сабабларини рўкач қилишга жуда ўрганиб қолишган. Улар амалий иш билан шуғулланиш, ишлаб чиқаришни такомиллаштириш, иш жараёнларини енгиллаштириш, меҳнат шароитларини яхшилаш масаласига жиддий эътибор бермайдилар.

Ўтган январь ойида реализация топшириғи фақатгина 74,5 процент қилиб адо этилди. Тайёрланган маҳсулот ҳажми ўтган йилнинг биринчи ойидагига нисбатан 21,8 процентнигина ташкил этди. Меҳнат унумдорлиги ҳам камайиб кетмоқда. Январь ойида у пландагига нисбатан 21,8 процент орқада қолди. Аҳвол шундай бўлгандан кейин маҳсулот таннархи ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Давлатга қанчадан-қанча зарар келтирилаётганлиги шундоқ ҳам кўзга ташланиб турибди.

Корхонанинг қолоқлик сабаблари асосан мавжуд резервлар ва имкониятлардан оқилона фойдаланилмаётганлигида, десак хато қилмаймиз.

Завод раҳбарлари баҳоналар ўрнига ўз масъулиятларини, топширилган иш участкаси учун жавобгар эканликларини тўла ҳис қилишлари, ишчи-хизматчилар ҳақида ғамхўрликни кучайтириб, уларнинг самарали ишлашлари учун қулай шароитларни яратиб беришлари даркор. Шундагина ишчиларга нисбатан талабчанликни кучайтириш, ишчи кучи қўнимсизлигини камайтириш мумкин. Муқим коллектив эса ҳар қандай вазифаларнинг бажарилишини таъминлай олади.

М. МАҲМУДОВ.

● Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йиллиги номли Тошкент тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг илғор ишчиси Салима Тўлаганова социалистик мусобақада мунтазам илғорлик намуналарини кўрсатиб келмоқда. Чевар тикувчи айни кунларда графикдан ўзиб 1983 йилнинг декабрь ойи ҳисобига маҳсулот топширяпти.

А. Тўраев фотоси.

МАРОМ—МЕЗОН—НАТИЖА

ИҚТИСОДИЙ ОБЗОР

ОБЛАСТЬ статистика бошқармаси индустриямиз ходимларининг ўн биринчи беш йиллик учинчи йили дастлабки ойидаги иши якунини чиқарди. Унда келтирилган маълумотлар саноатчиларимиз асосан йилни дуруст бошлаганликларидан далолат беради. Давлат планининг кўпчилик асосий топшириқлари тўла ва зиёдаси билан бажарилган, социалистик мажбуриятларни адо этишдаги дастлабки одим ёмон бўлмаган.

Саноат бирлашмалари ва корхоналари коллективлари КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь Пленуми қарорларини дастурульамал қилиб, москваликларнинг меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш юзасидан бошлаган ташаббусларини кенг ёйиш туфайли зиммаларидаги вазифаларни бажаришда фидокорлик кўрсатмоқдалар. Ўтган бир ой давомида пландагидан ташқари 4,3 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилишини таъминлаганлар. Ишлаб чиқариш ҳажмини оширишда эришилган ютуқ янада салмоқли бўлган. У ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 5,1 процент ортган. Бу мажбуриятда назарда тутилганидан 0,9 процент кўпдир. Ишлаб чиқариш ҳажми ортишининг 61 проценти меҳнат унумдорлигини юксалтириш ҳисобига таъминланган.

Қатор шаҳарлар ва районлар саноатчилари план ва берилган ваъдани бажаришда янада салмоқли натижаларга эришганлар. Айниқса, республикамиз пойтахти, Бекобод, Оҳангарон, Янгийўл шаҳарлари, Тошкент, Ғалаба, Калинин районлари индустрияси ходимларининг баракали меҳнати мақтовга сазовардир. Уларда социалистик мажбуриятдагига қўшимча равишда кўплаб саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилган. Индустриямиз қатор тармоқлари ишчи-хизматчилари қўлга киритган меҳнат ютуқлари салмоқли бўлди.

Шуниси диққатга сазоворки, норматив соф маҳсулот кўрсаткичи асосида ишлашга ўтган корхоналар коллективлари меҳнатида ҳам тобора ижобий силжишлар бўлмоқда. Кенг истеъмол товарлари, Давлат сифат белгиси олган маҳсулотлар ишлаб чиқариш, меҳнат унумдорлигини ошириш топшириқлари ҳам зиёдаси билан адо этилди.

Саноатчиларимизнинг январь ойидаги иш якунлари таҳлили аксарият кўпчилик меҳнат коллективлари бир маромда ишлаётганлигини ва имкониятлардан тобора яхшироқ фойдаланаётганликларини кўрсатиб турибди.

Лекин, қатор районлар, шаҳарлар, бирлашма ва корхоналар меҳнаткашлари ҳал қилувчи йилни яхши бошламаганликлари афсусланарлидир. Йирик саноат марказлари ҳисобланган Олмалиқ ва Чирчиқ шаҳарлари саноатчиларининг ўтган ойдаги ишлари умуман кўнгилдагидек бўлмади. Тўғри бу шаҳарлардаги кўпчилик корхоналар коллективлари иш суръати ва сифатини тўхтовсиз жадаллаштирмоқдалар. Аммо қатор етакчи корхоналар ишидаги салбий ҳоллар уларнинг куч-ғайратини пучга чиқараяпти.

Бунинг оқибатида шу шаҳарлар бўйича мажбуриятлар у ёқда турсин, ҳатто давлат планлари ҳам бажарилмай қолди. Бунинг асосий сабабчилари Олмалиқдаги химия, рўзғор химияси заводлари, Чирчиқ «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасидир. Улар ой якунида давлатдан юзларча минг сўмлик маҳсулот қарз бўлиб қолдилар. Умуман областимиз бўйича тўрт корхона реализация планини уддаламади. Улар пландагига нисбатан 4,3 миллион сўмлик маҳсулот кам ишлаб чиқаришди.

Ой якунлари жойларда ички имкониятлардан фойдаланиш юзасидан кураш ҳам том маънода оммавий тус олмаганлигини кўрсатмоқда. Ваҳоланки, бундай резервларни аниқлаб, ишга солишга алоҳида эътибор бериш керак эди. КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь Пленумида бу алоҳида таъкидлаб ўтилди. Шундай лоқайдлик туфайли анчагина меҳнат коллективлари ўз фаолиятлари кўрсаткичлари яхшиланишига эришмадилар.

Маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини ўтган йилнинг шу даврида эришилган даражадан ҳам пасайтириб юбораётган корхоналар ҳамон кўп. Йигирма иккита корхонада шундай орқага кетиш бўлди. Бунинг оқибатида катта зарар кўрилди. Экономика ва совет кишилари эҳтиёжлари учун зарур бўлган ўнлаб маҳсулотларни ишлаб чиқариш камайиб кетди. Умуман олганда унинг ҳажми сал кам бир миллион сўмликка яқинроқни ташкил этди. Ангрендаги «Подземгаз» станцияси, экспериментал ремонт-механика, Чирчиқ шаҳар сут, Янгийўл металл-пластмасса буюмлари заводлари, «Лаззат» кондитер ишлаб чиқариш бирлашмаси ва бошқа корхоналарда шундай аҳвол содир бўлди.

Меҳнат унумдорлиги ортиш суръатлари жуда суст бўлмоқда. Чунки, ўнлаб корхоналарда бу муҳим соҳани юксалтиришга етарли эътибор берилаётганлиги йўқ. Техника тараққиётини жадаллаштириш, фан-техника ютуқларини жорий қилиш, ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш, қўл меҳнати сарфини камайтириш, ишчилар малакаси ва маҳоратини оширишга қаратилган тадбирлар секинлик билан амалга оширилмоқда.

Шу сабабли, олтита шаҳар ва районда унумдорликни ошириш плани бажарилмади, қатор меҳнат коллективлари эса уни ўтган йилдагидан ҳам пасайиб кетишига йўл қўйдилар. Давлат планлари қўшимча ишчи кучи жалб қилиш билан бажарилмоқда. Агар корхоналарда лимитдагидан ортиқча ишчи кучи бўлмаганида меҳнат унумдорлигининг юксалиш суръати 0,4 процент ортиқ бўларди.

Ишнинг бошидан пухта бўлишида гап кўп. Чунки, унинг давоми ҳам кўнгилдагидек кетаверади. Дастлабки ой якунлари индустриямиз ходимлари ишида катта-катта камчиликлар ҳам мавжудлигини кўрсатмоқда. Вазифа бу нуқсонларни зудлик билан бартараф этишдан иборатдир. Айниқса, қолоқликка йўл қўйган коллективлар масъулиятни тўла ҳис қилиб, сусткашликка хотима беришлари лозим. Ҳар бир ишлаб чиқариш коллективида резервлар ва имкониятлардан тўла фойдаланиш учун курашни ташкил этиш, ишчи-хизматчиларнинг самарали ва сифатли ишлаши учун қулай шароитларни яратиб бериш керак. Ҳамма жойда ишлаб чиқаришнинг бир маромда боришини таъминлаш даркор.

ХЎЖАЛИКЛАР БОШЛАНҒИЧ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ СЕКРЕТАРЛАРИНИНГ ОБЛАСТЬ СЕМИНАРИ

22 февраль куни Коммунистик районидаги «Политотдел» колхозининг маданият саройида Тошкент область колхоз, совхозлари бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг биринчи семинар-машғулоти бўлиб ўтди.

Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари В. А. Антонов партия комитетлари, совет, қишлоқ хўжалик органлари, колхоз-совхозлар раҳбарларининг партия XXVI съезди ва КПСС Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари қарорлари асосида қишлоқ хўжалиги раҳбар ва мутахассис кадрларини танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш, интизомни мустаҳкамлаш, уларнинг топширилган вазифага нисбатан масъулиятларини ошириш соҳасидаги ишларни янада такомиллаштириш вазифалари тўғрисида доклад қилди.

Область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари С. Т. Тошқуловнинг доклади КПСС Марказий Комитетининг май ва ноябрь (1982 йил) Пленумлари қарорлари асосида озуқа етиштиришни жадал суръатлар билан ривожлантириш вазифаларига бағишланди.

Область ижроия комитети раисининг ўринбосари Г. Б. Йўлдошева ўз докладида КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартияси XX съезди қарорлари асосида қишлоқ меҳнаткашлари маданияти ва турмуш фаровонлигини ошириш вазифаларига кенг тўхталди.

Машғулотни область партия комитетининг секретари М. Қ. Қодиров олиб борди.

МАЛАКАЛИ КАДРЛАР — ҚИШЛОҚҚА

Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари В. А. АНТОНОВ «Партия комитетлари, Совет, қишлоқ хўжалик органлари, колхоз ва совхозлар раҳбарларининг партия XXVI съезди ҳамда КПСС Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари қарорлари асосида қишлоқ хўжалик раҳбар кадрлари ва мутахассисларини танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш, интизомни мустаҳкамлаш ва уларнинг топширилган ишга нисбатан масъулиятларини ошириш соҳасидаги ишларни янада такомиллаштириш вазифалари» тўғрисида доклад қилди.

КАДРЛАРНИ танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш Тошкент область партия ташкилоти фаолиятида доимий муҳим вазифа бўлиб келмоқда. Область ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари партия съезди, КПСС Марказий Комитети ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қарорларини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андроповнинг доклад ҳамда нутқларидан келиб чиқадиган қоида ва хулосаларни оғишмай амалга ошира бориб, кадрлар масаласини планли ҳал қилиш, ходимларни танлаш, тарбиялаш ва юқори лавозимларга кўтариш, уларнинг ғоявий-сиёсий ва касб-маҳоратлари даражасини оширишга, раҳбарлик қилиш ва бошқариш усуллари ҳамда методларини такомиллаштиришга жиддий эътибор бераётирлар.

Партия комитетлари ҳар бир хўжалик, ҳар бир раҳбар фаолиятини чуқур ва мунтазам таҳлил қилиб бориши, асосий эътиборни қолоқ хўжаликларга, уларни билимдон, мақсадга эришишда қатъийлик кўрсата оладиган, хизмат ва жамоатчилик бурчини сўзсиз бажаришда бошқаларга ўрнак бўладиган кадрлар билан мустаҳкамлашга қаратмоқлари лозим.

Ишлаб чиқаришнинг ташкилотчилари ва технологлари бўлган хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассислари ролини пасайтиришга, уларнинг масалаларни ҳал этиш ҳуқуқларини камситиш каби нотўғри муносабатларга барҳам бериш зарур. Колхоз-совхозларнинг раҳбарлари ва мутахассислари обрўсини, уларнинг ишлаб чиқаришни бошқаришдаги ролини оширишга алоҳида эътибор бериш керак бўлади. Кадрларга нисбатан топширилган иш учун талабчан бўлиш билан бирга уларга ишониш ва ҳурмат қилиш муҳимдир.

Область партия комитети колхоз ва совхозларни олий ва ўрта махсус билимга эга бўлган мутахассислар билан тўла таъминлаш учун район ташкилотлари билан биргаликда хўжаликларда ўқиётган ёшларни қишлоқ хўжалиги институти ва техникумларига юбориш масаласига эътиборни кучайтирди.

Партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари, педагогика коллективлари хўжаликлар билан ҳамкорликда юқори синф ўқувчилари ўртасида касбга йўналтириш ишларини кучайтирдилар, битирувчиларни комсомол йўлланмалари билан ўрта махсус ва олий ўқув юртларига юбориш кўлами кенгайтирилмоқда. Ҳозир техникумларда 276 студент, институтларда 225 студент хўжаликлардан стипендия олиб ўқимоқда. Бу бундан уч йил илгаригига нисбатан икки баравар кўпдир. Бироқ, бу миқдор ҳам хўжаликлар эътиборига ҳавола қилинган топшириқ даражасида эмас.

Кейинги беш йил ичида область қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармаси ва область мева-сабзавот аграр-саноат бирлашмаси ихтиёрига ўрта махсус маълумотга эга бўлган 1972 мутахассис келди. Бироқ улардан 800 киши хўжаликларга бормадилар. Кўплаб мутахассислар қишлоқ хўжалик органлари аппаратларига, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига хизмат қилувчи ташкилотларга ва бошқа халқ хўжалиги тармоқларига ишга жойлашмоқдалар.

Район партия комитетлари, район ижроия комитетлари, қишлоқ хўжалик, касаба союз ва комсомол органлари мутахассисларнинг қишлоқ хўжалигига хизмат кўрсатадиган ташкилот ва бошқариш органларидан бевосита колхоз ва совхозларга ишлаш учун ўтишлари муҳим эканлиги тўғрисида коллективлар ўртасида кенг тушунтириш ишлари олиб боришлари, хўжаликларга ўтиб ишлаш истагини билдирган мутахассислар ташаббусини қўллаб-қувватлашлари зарур. Ўтган йили область ва район қишлоқ хўжалик бошқармалари аппаратидан 78 киши агроном, инженер ва ўрта бўғин раҳбари бўлиб ишлаш учун колхоз-совхозларга ўтди.

Колхоз-совхоз ишлаб чиқаришни ўрта бўғинини қишлоқ хўжалик мутахассис кадрлари ҳисобига мустаҳкамлаш мақсадида уч ойлик область мактаблари ташкил этилган. «Чиноз» наслчилик совхоз-техникуми базасида чорвачилик фермалари мудирлари, ем-хашак бригадалари бошлиқлари, Шредер номидаги илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида эса мевачилик бригадалари бошлиқлари тайёрланмоқда. Бу мактабларда 1985 йилгача 180 кишидан кўпроқ, жумладан шу йилнинг ўзида 58 ўрта бўғин раҳбар кадри тайёрланиши лозим. Бироқ, бир қатор районлар резервдаги кадрлар ҳисобидан мактабларга мутахассисларни ўқиш учун юбормай, область партия комитети ва область ижроия комитети қарорларини бажармадилар.

Областимиз олдида турган вазифаларнинг муваффақиятли бажарилиши кадрларимизга, уларнинг тайёрлик даражасига, билим ва маҳоратига, оммани ўз ортларидан эргаштира олишларига боғлиқдир. Шунинг учун ҳам қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш раҳбар кадрлари ва мутахассисларини танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш, уларнинг топширилган ишга нисбатан масъулиятларини ошириш ишларини янада такомиллаштириш район партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари бутун фаолиятларида марказий вазифа бўлиб қолмоғи керак.

ОЗУҚА ЭКИНЛАРИ СЕРҲОСИЛ БЎЛСИН

Тошкент область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари С. Т. ТОШҚУЛОВ «Партия ташкилотлари, совет, қишлоқ хўжалик органлари, колхоз ва совхозларнинг КПСС Марказий Комитети май ва ноябрь (1982 йил) Пленумлари қарорлари асосида озуқа етиштиришни жадал суръатлар билан ривожлантириш юзасидан вазифалари» мавзуида доклад қилди.

КПСС Марказий Комитети қарорларидан келиб чиқадиган топшириқларга мувофиқ, шунингдек 1982 йил натижалари таҳлили асосида область қишлоқ хўжалик органлари, районлар, колхозлар, совхозлар 1983 йилда чорвачилик ва озуқа етиштириш соҳасидаги мавжуд резервларни ишга солиш, гўшт етиштиришни 20 процент, сут етиштиришни 15 процент, тухум етиштиришни 17 процент кўпайтиришга эришиш юзасидан ташкилий-хўжалик тадбирлари комплексини амалга оширишни мўлжаллаб қўйдилар.

Озуқа етиштириш суръатларини жадал ўстириш бу муҳим вазифанинг муваффақиятли бажарилишини таъминлайдиган асосий шартлардан бирридир. Бунинг учун, аввало экиш планларини тўла бажариш, барча озуқа экинлари ҳосилдорлигини ошириш, уларни ўз вақтида нобуд қилмай ўриб-йиғиб олиш, яхши сақлаш ва самарали фойдаланиш талаб этилади.

Озуқа базасини ривожлантириш ва мустаҳкамлашда перко, рапс каби оралиқ экинлари ва уларни бошоқли дон экинлари билан қўшиб экиш ҳал қилувчи роль ўйнаши керак. Областимиздаги суғориладиган деҳқончилик шароитида ёзги ва кечки оралиқ экинларини кўплаб экиш йўли билан чорва молларини 20 мартдан 1 декабргача ёки 250 кун давомида кўк масса билан узлуксиз таъминлаш мумкин.

Бу йил оралиқ экинлар майдони қарийб 30 минг гектарни ташкил этади. Бу гектар ҳисобига 200 центнердан ҳосил олинганда жами 600 минг тонна кўк массани молларга едириш имконини беради.

Область ва район қишлоқ хўжалик органлари, колхоз ва совхозлар оралиқ экинлар уруғи билан ўзларини тўла таъминлаш соҳасида жиддий шуғулланишлари зарур. Маълумки, суғориладиган ерларда пахта-беда ва сабзавот-озуқа экинларни хўжаликлардаги конкрет тупроқ ва иқлим шароитига қараб илмий асосланган алмашлаб экишни жорий этиш қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини оширишнинг асосидир. 1982 йил кўрсаткичларига қараганда ҳамма районларда суғориладиган ерлар мўлжалдаги самарани бераётир, деб бўлмайди. Ҳамма районларда ҳам суғориб ҳайдаладиган ерларнинг ҳар гектаридан камида 10—12 тонна озуқа бирлиги олиш мумкинлиги тажрибада синалган.

Кейинги йилларда область хўжаликларида ерлардан самарали фойдаланиш ҳисобига озуқа етиштиришни кўпайтириш бўйича катта тажриба орттирилди. Бедазорлар охирги (учинчи, тўртинчи), йили сийрак бўлиб қолганлиги сабабли ҳосили камаяди. Кўпгина колхоз ва совхозлар сўнгги йили бедани уч марта ўриб олганларидан сўнг (июннинг охири июлнинг бошларида) бедапояни бузиб ўрнига силос учун маккажўхори экишади ва гектаридан 150—180 центнердан маккажўхори кўкпояси олишади. Демак, қуруқ хашак ҳолда ҳисоблаганда ҳар гектар ер 14—15 тонна озуқа бирлиги беради. Агар бедазор ўрнига маккажўхори экилмаганда бу рақам 7—8 тоннадан ошмасди.

Бир қатор хўжаликлар янги бедани эрта баҳорда эмас, кузда экиб келгуси йили камида беш марта ўриб олишга эришмоқдалар. Бу эса ҳар гектар янги бедазордан кўкламда экилгандагига нисбатан 10—12 тонна кўп беда пичани олмоқдалар. Бу тажрибани ҳамма ерда кенг қўллаш лозим.

Тайёрланаётган озуқанинг сифати чорва маҳсулотининг кўпайишида ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлади. Шунга қарамай, ўт уни тайёрлашда унинг сифатига кам эътибор берилаётир. Жумладан ,областимизда тайёрланган жами ўт унининг 27 проценти биринчи классли бўлди, холос. Бу эса озуқа таркибидаги ҳазм бўлувчи протеин, каротин, минерал моддалар ва витаминларнинг камайишига сабабчи бўлади. Оқибатда моллар организмида модда алмашинуви бузилади, овқат ҳазм бўлиши камаяди, маҳсулдорлик пасаяди.

Колхоз ва совхозлар раҳбарларининг шу кеча-кундуздаги энг муҳим вазифалари озуқа цехларини ва дағал хашакни майдалайдиган техникани тўла ишга солишдан, озуқа запасининг исроф бўлишига йўл қўймасликдан иборатдир.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, оқ жўхори силоснинг тўйимлилигини оширади. Чунки таркибида шакар моддаси кўп. Бундан ташқари унинг сўнгги икки ўрими беда ўрими тугаган пайтга тўғри келади.

Бу йил биз ҳар гектар ердан 130—140 центнердан озуқа бирлиги ёки беда пичани ҳисобида 260—280 центнердан ҳосил олишни мўлжалламоқдамиз. Ана шунда суғориладиган ҳар юз гектар ҳисобига 950—1000 центнер сут, 120—130 центнер гўшт етиштириш имкониятига эга бўламиз.

Кўп йиллик тажрибамизга суяниб бу йил озуқа экини учун ажратилган ерларга такрор ва аралаш экинлар экамиз. Бу эса озуқа етиштиришни, бинобарин чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш имконини беради.

ҲАР ТОМОНЛАМА ФОЙДАЛИ

Ғалаба район партия комитетининг биринчи секретари Ш. Ш. ХАДРАЛИЕВ хўжаликларда сунъий сут тайёрлашнинг иқтисодий самара беришини конкрет мисолларда исботлаб берди.

ЁШ БУЗОҚЛАРНИ парвариш қилиш мақсадида тайёрланадиган сунъий сут ялпи сут етиштиришни кўпайтиришнинг муҳим резервидир. Сунъий сут таркибига (300 килограмм ҳисобига) ёғи олинган сут (300 литр), 100 килограмм омухта ем аралашмаси, 3 килограмм витаминли балиқ мойи, 100 грамм антибиотик киради. Микроэлементлардан 0,4 грамм хлорли кобальт, 0,3 грамм олтингугурт кислотали марганец, 0,8 грамм олтингугурт кислотали мис, 1,5 грамм олтингугурт кислотали темир ва 0,15 грамм йодланган калий қўшилади.

Сунъий сут ҳар куни бузоқларга бериш олдидан стационар типдаги АЗМ-08 агрегатида тайёрланади. Соф ҳолдаги сунъий сут бузоқлар икки ойлик бўлгандан сўнг берилади. Бу вақтгача бузоқлар сунъий сутга аста секин ўргатиб борилади.

Сунъий сут берадиган самара Киров номли ўқув хўжалиги ва Волков номли совхозда бузоқлар туғилган пайтдан бошлаб 18 ойлик бўлгунча синаб борилди. Бунинг учун иккита махсус тажриба ва битта контрол группа ташкил этилди. Контрол группадаги бузоқларга улар сут ичадиган даврда 350 килограмм қаймоғи олинмаган, тажриба группасидаги бузоқларга эса 175 килограмм қаймоғи олинмаган ва 315 килограмм сунъий сут бериб борилди. Сунъий сут ичган тажриба группасидаги бузоқлар дастлабки уч ой давомида контрол группадагига нисбатан сустроқ ўсди. Бироқ кейинчалик дуркун ривожланиб — ярим ёшли бўлганда контрол группадаги бузоқларга етиб олди. Сутдан чиқарилгандан сўнг эса улар янада тез ўсиб ривожландилар. Ҳолбуки, уларга контрол группадаги бузоқларга нисбатан камроқ озуқа бирлиги сарфланган эди. Кейинчалик уларнинг маҳсулдорлиги ҳам юқори бўлди. Масалан, тажриба группасидаги ғунажинлар биринчи туққанидан сўнг контрол группадаги ғунажинларга нисбатан 110 килограмм кўп сут берди. Бунинг асосий сабаби шундаки, сунъий сут истеъмол қилган ғунажинлар озуқа турларини тез ҳазм қилиш ва ўзлаштиришга анча барвақт кўникма ҳосил қилиб борадилар.

Шундай қилиб сунъий сут тайёрлаш ҳам иқтисодий жиҳатдан, ҳам зооветеринария талаблари жиҳатидан фойдали эканлиги маълум бўлди. Ҳозирги кунда районимиздаги хўжаликларнинг сунъий сут тайёрлаш цехларида 9 та АЗМ-0,8 агрегати ишлаб турибди. Уларда бир кеча кундузда 18 тонна сунъий сут тайёрланмоқда. Сунъий сут тайёрлаш технологик жараёнлари саноат асосида тўла механизациялашган. Цехда 7 киши ишлайди. Бу цехларда тайёрланаётган сунъий сут ҳар куни райондаги 17 хўжаликка тарқатилади.

Ўтган йили бузоқларга сунъий сут тайёрлаб бериш ҳисобига районда 1119 тонна ёки 364,8 минг сўмлик сут тежаб қолинди. Сут тайёрлаш суръати 1981 йилдагига нисбатан 6,5 процент ўсди.

● Хўжаликлар бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг область семинари иштирокчилари «Политотдел» колхозида озуқа экинлари учун ажратилган майдонлардан юксак самара билан фойдаланиш ва мумкин қадар кўпроқ озуқа бирлиги олиш соҳасидаги ибратли тажрибаларни қизиқиб ўргандилар.

Суратда: семинар иштирокчилари ана шу тажриба ҳақида ҳикоя қилувчи экспонатлар билан танишмоқдалар.

А. Мальцев фотоси.

АРАЛАШ ВА ТАКРОРИЙ ЭКИШ — КАТТА РЕЗЕРВ

Коммунистик районидаги «Политотдел» колхозининг раиси М. Г. ХВАН озуқа экинларидан мўл ҳосил олиш, аралаш, такрор ва оралиқ экинларини кўпроқ экиш ва парвариш қилиш усуллари, озуқа ресурсларидан самарали фойдаланиш соҳасидаги иш тажрибасини ўртоқлашди.

МАЪЛУМКИ, чорвачиликни ривожлантириш уч йўналишда олиб борилади. Биринчидан, наслчилик ишларини тўғри йўлга қўйиб, моллар зотини яхшилаш, иккинчидан чорвачиликни саноат негизига кўчириб, ички ихтисослаштиришни жорий этиш, учинчидан озуқа базасини мустаҳкамлаш, озуқа рационини мувофиқлаштириш, молларни тўйимли озуқа билан боқишга эришиш талаб қилинади.

Мен ана шу учинчи масала — бизнинг ҳаммамизни, айниқса пахтачилик хўжаликлари раҳбарлари ва мутахассисларини ташвишлантираётган масала ҳақида алоҳида тўхталмоқчиман. Чунки бизнинг шароитимизда озуқа экинлари учун ажратилган ер илмий асосланган нормадагидан анча кам бўлиб, мавжуд моллар сонига таққослаганда талабга жавоб бермайди. Масалан, бизнинг хўжалигимизда озуқа экинлари жами ҳайдаладиган майдоннинг 22 процентини ташкил этади. Шунинг учун ҳам биз ҳар гектар суғориладиган ер 1,5—2 гектар майдондан олинадиган маҳсулотни бериши учун ҳаракат қилаяпмиз.

Ўтган йили бедазорлардан 185,3 центнердан пичан, маккажўхоридан 80 центнердан дон, 982 центнердан кўк масса, 1273 центнердан хашаки лавлаги ҳосили олдик. Бироқ биз ишонамизки, суғориладиган ерлар бундан ҳам кўп ҳосил бериши мумкин ва лозим. Биз ана шу мақсадда актив иш олиб бораяпмиз.

Фан ва илғор тажриба асосий йўлни кўрсатиб турибди. Бу — аралаш, такрор ва оралиқ экинларини кўпроқ экиш масаласидир. Жумладан ўтган йили биз озуқа экинларини фақат қўшиб ва такрорий экдик. Маккажўхори силос учун оқ жўхори ва соя билан, дон учун эса озуқа лавлагиси билан қўшиб экилди.

Бедазорни сўнгги йили уч ўримдан сўнг бузиб ташлаб, ўрнига эртапишар маккажўхори навини кўклай едириш учун экдик. Чунки эскирган бедадан сўнгги йили учинчи ўримдан кейин деярли пичан олиб бўлмайди.

Маккажўхори силос учун ўриб олингач, ерга енгил ишлов берилиб, эрта кузда беда уруғи сепилади. Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, бу беда келгуси йили эски бедазорлар билан баравар мўл ҳосил беради. Шундай қилиб ҳар гектар бедазордан пичан ҳисобида 250—300 центнердан ҳосил олаяпмиз.

Ҳаммамиз биламизки, маккажўхори силоси энг тўйимли озуқа ҳисобланади. Унинг бир килограммида 0,24 озуқа бирлиги бор. Ўтган йили 60 гектар ерга маккажўхорига оқ жўхори қўшиб экилди ва гектаридан 960 центнердан кўк масса олинди. Сўнг қолган жўхорига енгил ишлов берилиб озиқлантирилди. Натижада уни яна икки марта ўриб олиниб, қўшимча 400 центнер ҳосил кўтарилди. Шундай қилиб, бир гектар ерга аралаштириб экилган маккажўхори ва оқ жўхоридан ўртача 236 центнердан озуқа бирлиги йиғиштириб олинди. Бундай ҳосилни амалда икки, ҳатто икки ярим гектар ердан олиш мумкин.

ИХТИСОСЛАШТИРИШ ЙЎЛИДАН

«Чиноз» наслчилик совхоз-техникуми директори Н. ГУСАКОВ ихтисослаштирилган ем-хашак бригадалари ташкил этиш ва озуқа экинлари ҳосилдорлигини ошириш ҳақида сўзлаб берди.

КЕЙИНГИ ўн йил ичида хўжаликда сут етиштириш 1,7 баравар, гўшт етиштириш қарийб икки баравар ўсди. Экин майдони кенгаймаган ҳолда қорамоллар сони 1500 бошга, жумладан сигирлар сони 320 бошга кўпайди. Бунга биринчи галда ички резервлардан оқилона фойдаланиш, озуқа экинлари ҳосилдорлигини ошириш ва тайёрланаётган озуқа сифатини анча яхшилаш йўли билан озуқа базасини янада мустаҳкамлаш ҳисобига эришилди.

Озуқа етиштириш билан 16 та ихтисослаштирилган бригада шуғулланади. Меҳнатнинг тўғри ташкил этилганлиги, ҳар бир коллективнинг моддий манфаатдорлиги тўла таъминланганлиги экинлардан мунтазам юқори ҳосил олиш имконини бераётир.

Алмашлаб экиш ва экинларни жойлаштириш планига қараб бригадаларга ер майдони, техника ва ишчи кучи бириктирилади. Иш технологик карта асосида олиб борилади. Бу карталарда иш ҳажми, у ёки бу тадбирларни неча марта ўтказиш лозимлиги, иш нормаси, меҳнатга ҳақ тўлаш, уруғлик ва ўғит сарфи аниқ кўрсатиб қўйилган.

Юзаки қараганда бригадаларимиз бир хил типда кўринади. Бироқ, лавлаги ва беда, ёки беда ва маккажўхори етиштирилаётган бригадалар ўртасида фарқ катта. Масалан, 320-350 гектар бедага ишлов бераётган бригадада 16-18 аъзо бор. Бу бригадага 6-8 та ғилдиракли трактор, шунча тележка, косилка, хашакни йиғиб тўдалайдиган механизм, универсал погрузчиклар ва иккиучтадан озуқа тарқатувчи техника воситаси бириктирилган. Ҳар бир кишига 20 гектар ер тўғри келиб, у 420-450 тонна беда пичани етиштиради.

Маккажўхоричилик бригадалари 10-12 кишидан иборат бўлиб, 80-100 гектар ерда ишлайди. Уларнинг ҳар бирига қатор орасига ишлов бериш учун иккитадан чопиқ трактори, ҳосилни йиғиштириб олиш учун учтадан «Херсонец—7» комбайни ва силос ўриш учун иккитадан СК-2,6 ёки КС-1,8 маркали комбайнлар бериб қўйилади.

Илдизмевали озуқа экадиган бригадаларга 28-36 гектар ер ажратилади. Уларга битта чопиқ трактори бириктилади.

Моддий ресурслар ва техника воситалари бригадалар ўртасида шундай тартибда тақсимланганки, ишчилар мумкин қадар унумли меҳнат қилишсин, ўз меҳнатларининг пировард натижасидан манфаатдор бўлсинлар. Бунинг натижаси яққол кўриниб турибди. Ўтган йили совхоз бўйича ҳар гектар майдондан 250 центнердан беда пичани, 64 центнердан маккажўхори дони, 500 центнердан силос массаси, 600 центнердан илдизмевали озуқа олинди. Уларнинг таннархи планда белгиланганидан 4-5 процент пасайди. Меҳнат сарфи камайганлиги ем-хашак бригадаси аъзоларига 63 минг сўм мукофот пули тарқатиш имконини берди.

Ўтган йилдан бошлаб биз озуқани физик оғирлигига қараб эмас, таркибидаги тўйимли моддалар компонентига қараб қабул қилиб олишни йўлга қўйдик. Меҳнатга ишбай-мукофотли усулда ҳақ тўлаш ва озуқани сифатига қараб қабул қилиб олиш озуқа базасини мустаҳкамлаш ва тўйимлилигини анча яхшилаш имконини берди. Бу йил эса айрим бригадаларни нарядсиз система асосида ишлашга ўтказишни мўлжалламоқдамиз.

ШАҲАРДАН ҚОЛИШМАСИН

Тошкент область ижроия комитети раисининг ўринбосари Г. Б. ЙЎЛДОШЕВА «Партия, совет ва хўжалик органлари, колхоз-совхозлар раҳбарларининг КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартияси XX съезди қарорлари асосида қишлоқ меҳнаткашлари турмуш маданиятини ошириш вазифалари» мавзусида доклад қилди.

ҚИШЛОҚЛАРНИ ободонлаштириш, қишлоқ ҳаёти ва турмушини қайта қуриш суръатлари кейинги йилларда анча ўсди. Ўнинчи беш йиллик даврида турар-жой маданий-маиший объектлар қурилишига 400 миллион сўм капитал маблағ сарфланди. Мактаблар ва мактабгача ёшдаги болалар муассасалари, касалхона, савдо, умумий овқатланиш, маиший хизмат, маданият ва спорт объектлари тармоқлари анча кенгайди.

Давлат, колхоз ва турар-жой-қурилиш кооперативлари маблағлари ҳисобига областда умумий майдони 365,5 минг квадрат метр бўлган турар-жойлар қурилди. 16194 ўқувчи ўринли умумтаълим мактаблари, 3290 ўринли мактабгача ёшдаги болалар муассасалари ва бошқа бир қатор маданий-маиший объектлар фойдаланишга топширилди. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш 1981 йилдагига нисбатан 7,4 процент, шу жумладан қишлоқда 9,6 процент ўсди.

Область аҳолиси турмуш маданиятини оширишда эришилган ютуқларни қайд этиш билан бирга ҳал бўлмаган масалалардан ҳам кўз юмиб бўлмайди. Хизмат кўрсатиш тармоқларини ривожлантириш ва моддий базасини мустаҳкамлаш соҳасида ҳали кўп ишлар қилиниши, бу хизмат жойларини меҳнаткашларнинг иш жойлари ва турар-жойларига яқинлаштириш лозим.

Соғлиқни сақлаш учун маблағлар ажратиш йилдан-йилга ўсиб, область умумий бюджетининг учдан бир қисмига тенглашди. Кейинги уч йил ичида қишлоқ жойларда соғлиқни сақлаш объектлари қуриш учун барча молиявий манбалардан жами 7146 минг сўм маблағ сарфланди. 8 та шифохона ва 735 ўринли қўшимча қурилиш, бир сменада 180 бемор қабул қилинадиган 5 та поликлиника, 2 та санитария-эпидемия станцияси, 26 та қишлоқ амбулаторияси қурилди, 2 та сут маҳсулотларидан овқат тайёрланадиган ошхона очилди. Қишлоқдаги даволаш муассасаларига ҳар йили областда етишиб чиқаётган ёш мутахассис-врачларнинг 70 проценти жўнатилмоқда.

Бугунги кунда қишлоқларимизда давр талабларига жавоб бера оладиган даволаш-профилактика муассасалари ишлаб турибди. Жумладан, кўп профилли Бўка район касалхонаси СССР соғлиқни сақлаш министрлиги ва медицина ходимлари касаба союзи Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини олишга муяссар бўлди. Коммунистик районидаги «Политотдел» колхози, Ғалаба районидаги «Огонёк» совхозининг қишлоқ шифохоналари ҳам намунали хизмат кўрсатмоқда.

Бироқ, аҳолига медицина хизмати кўрсатишда жиддий нуқсонлар ҳам йўқ эмас. Масалан, беморларни диспансерлик кузатуви билан қамраб олиш Паркент, Пискент, Тошкент, Чиноз ва Янгийўл районларида областнинг ўртача кўрсаткичидан 1,5-2 баравар кам. Оққўрғон, Ғалаба, Калинин районларида беморларни бевосита уйларига бориб кўриш ишлари қониқарсиз

Областимизда физкультура ҳаракати кенг қулоч ёйиб бормоқда, унинг моддий базаси мустаҳкамланяпти. Бу эса қишлоқда спортнинг оммавийлашиши ва айрим спортчилар маҳоратини оширишга олиб келяпти. Ҳозирги кунда 112 минг қишлоқ меҳнаткаши, шу жумладан 24,5 минг аёл ва қизлар физкультура ва спорт билан шуғулланмоқда.

Қишлоқ меҳнаткашлари ҳаёти йил сайин мазмунли ва қизиқарли бўлиб бораётир. Давлат, касаба союз, колхоз ва совхозлар маданият муассасалари қуриш ва жиҳозлаш учун тобора кўпроқ маблағ ажратмоқдалар. Кўплаб маданият саройлари ва клублар қишлоқдаги ҳақиқий маданият ўчоқларига айланиб қолди.

Шу билан бирга бу соҳада ҳам ҳал этилиши лозим бўлган муаммолар оз эмас. Ҳар бир район, колхоз ва совхозда меҳнаткашларнинг яхши дам олишлари учун зарур имкониятлар тўла яратиб берилмоқда деёлмаймиз.

Қишлоқ меҳнаткашларини коммунистик руҳда тарбиялаш, уларнинг турмуш маданиятини ошириш соҳасида катта ва масъулиятли вазифалар турибди. Агар партия комитетлари, совет ва касаба союз органлари, хўжаликларнинг раҳбарлари қишлоқ меҳнаткашларининг турар-жой ва маданий-маиший объектларга бўлган эҳтиёжларини ва ўсиб бораётган маънавий талабларини қондириш йўлида ишлаб чиқаришни ривожлантиришга кўрсатилаётгани каби чинакамига ғамхўрлик кўрсатсаларгина ана шу муҳим ва масъулиятли вазифалар муваффақиятли ҳал этилади.

Янгийўл район партия комитетининг биринчи секретари Л. Ш. Алиқулова семинарда район хўжаликларининг раис, жавдар ва бошқа оралиқ озуқа экинларини парвариш қилиш тажрибалари ҳамда уларнинг чорва моллари маҳсулдорлигини оширишдаги аҳамияти ҳақида сўзлаб берди.

Бекобод район партия комитетининг секретари Т. Ширинов, Калинин район партия комитетининг секретари Ф. А. Исроилова, Коммунистик район партия комитетининг секретари Н. А. Кузнецовалар партия ташкилотларининг дала шийпонларида, чорвачилик фермалари ва комплексларда қулай иш ва дам олиш шароитини яратиб бериш, колхоз, совхозларнинг маданий-оқартув муассасалари ишини яхшилаш соҳасидаги иш тажрибалари билан ўртоқлашдилар.

УНУТИЛМАС СИЙМОЛАР

ИЛМГА САРФЛАНГАН УМР

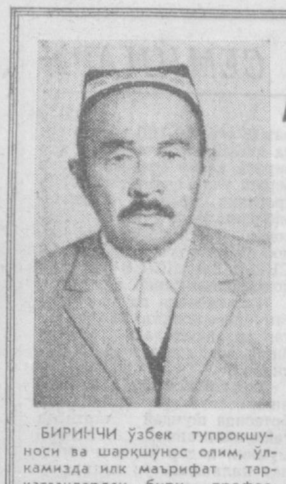

БИРИНЧИ ўзбек тупроқшуноси ва шарқшунос олим, ўлкамизда илк маърифат тарқатганлардан бири, профессор, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби Мажид Баҳодирович Баҳодиров ҳаёт бўлганида ўзининг 80-баҳорини қаршилаган бўларди.

У 1903 йили Тошкентда деҳқон оиласида таваллуд топди. Олти ёшида отадан етим қолди ва болалик чоғидаёқ ҳаёт машаққатларини бошидан кечирди. Инқилобгача эски мактабларда саводини чиқарди. Мажид ака 1919—1920 йилларда муаллимлар тайёрлаш курсини тугатди ва шаҳар мактабларида ўқитувчилик қилди. Шу йилларда у Тошкент округ халқ маорифи қарамоғидаги К. Маркс номли педагогика билим юртида ҳам дарс берди, саводсизликни тугатиш курсларида фаол ишлади.

1930 йили М. Баҳодиров Ўрта Осиё пахтачилик институти (ҳозирги Тошкент қишлоқ хўжалик институти)нинг агрономия факультетига ўқишга кирди. Студентлик даврида ҳам Ишчилар факультети, Педагогика билим юрти ва алоқа ўқув комбинатида таълим-тарбия ишларини олиб борди. 1934 йил ўқишни тугатиб, Иттифоқ пахтачилик илмий-текшириш институти (СоюзНИХИ)да тупроқшунос вазифасида 1937 йилгача ишлади. Шу даврда М. Баҳодиров республикамизнинг Киров, Бекобод ва Куйбишев районларида тупроқларни илмий жиҳатдан текширишда қатнашди ва бу ишга раҳбарлик қилди, колхозларга тупроқ-агрономия карталарини тузиб берди.

Истеъдодли олим 1935 йили Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг тупроқшунослик кафедрасига ишга таклиф этилди. Бу ерда у 40 йил мобайнида доцент ва профессор лавозимларида узлуксиз ишлаб, кўплаб қишлоқ хўжалиги мутахассисларини тайёрлашга ўз ҳиссасини қўшди. Унинг муносиб шогирдлари ҳозир республикамизнинг область ва районларида, Тошкент қишлоқ хўжалиги институти ва бошқа республикалардаги колхоз ва совхозларда, илмий-текшириш институтларида самарали меҳнат қилиб келмоқдалар. М. Баҳодиров Ўзбекистон боғдорчилик ва узумчилик трестининг Тўйтепа, Вревский, Пакана ва Паркент совхозларининг ерларини ҳам текшириб, бу хўжаликларнинг тупроқ картасини тайёрлаб берди. Кейинчалик М. Баҳодиров республикамизда ипакчиликни тараққий эттириш учун тутзорлар тупроғи шўрланишининг аҳамияти ҳақида илмий-текшириш ишлари олиб борди. Бу тадқиқотларини умумлаштириб, 1947 йилда кандидатлик диссертациясини ёқлади ва шу йили доцентлик унвонини олди.

Ўзбек тилида тупроқшунослик терминлари йўқлигини ҳисобга олиб, у араб, форс ва эски ўзбек тилининг билимдони сифатида русча-ўзбекча тупроқшунослик терминлари луғатини тузди. Бу луғат 1940 ва 1956 йиллари нашр этилди. Студентлар учун М. Баҳодиров томонидан ўзбек тилида ёзилган «Тупроқшунослик» дарслиги 1956, 1963 ва 1975 йиллари қайта-қайта нашр этилди ва бу китоб Ўрта Осиёдаги қишлоқ хўжалик техникумлари ва институтларида дарслик сифатида ҳозиргача қадар қўлланиб келинмоқда. Бундан ташқари, М. Баҳодиров тупроқшуносликка оид 20 га яқин илмий-оммабоп мақолалар ва китоблар муаллифи ҳамдир.

1944 йили М. Баҳодиров Ўрта Осиё Давлат университети Шарқ факультетига араб тили кафедрасини бошқариш учун таклиф этилди. Бу ерда у биринчи кафедра мудири бўлди, студентларга 1948 йилгача араб тилидан дарс берди. Шу давр ичида у Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министрлигида ҳам араб тилидан машғулотлар ўтказди. Шарқ факультетида ишлаган йилларида олим «Араб филологиясига кириш» курси программасини тузди ва студентларга қўлланма сифатида «Араб тили хрестоматияси»ни ёзди. М. Баҳодиров таълимини олган кўпгина шарқшунослар ҳозирги кунда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Абу Райҳон Беруний номли Шарқшунослик институтида, Тошкент Давлат университетининг Шарқ факультетида ва бошқа илмий-маданий муассасаларда фаол ишлаб келмоқдалар.

М. Баҳодиров ниҳоятда камтар, ёшларга меҳрибон, ҳалоллик ва поклик, софдиллик ва ростгўйлик, одамийлик ва инсонийлик каби фазилатларни ўзида мужассамлаштирган олим эди. У 1977 йил 12 февралда вафот этди.

М. Баҳодировнинг халқимиз олдидаги улкан хизматлари партия ва ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланди. У «Ҳурмат Белгиси» ордени, «Улуғ Ватан уруши йилларидаги шарафли меҳнати учун» медали билан тақдирланган эди. Истеъдодли олимнинг илм-фан йўлидаги ҳавас қилса арзийдиган улкан хизматларини қайта-қайта тилга олар эканмиз, унинг эзгу орзуларини бугунги кунда садоқатли шогирдлари рўёбга чиқариш учун ҳаракат қилаётганидан қалбимиз фахрга тўлади.

Исматулла АБДУЛЛАЕВ,
филология фанлари доктори.

БОҒЛАРГА БАҲОР КЕЛДИ

● БЎСТОНЛИҚ районидаги «Хўжакент» совхози боғбонлари мевазорларда мўл ҳосил етиштириш учун мустаҳкам замин ҳозирлашяпти. Хўжаликнинг Карим Эрназаров бошчилик қилаётган бригадаси боғларида кузги-қишки тадбирлар айниқса, сифатли бажарилмоқда. Ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йилида эл дастурхонига янада мўл-кўл маҳсулот етказиб беришга аҳд қилган коллективнинг илғор ишчилари М. Толибжонов ва С. Йўлдошевлар кунлик топшириқларни 1,5—2 ҳисса бажариб, барчага ўрнак бўлишяпти.

Суратда: (чапдан ўнгга) Мирсоат Толибжонов ва Султон Йўлдошевлар олма дарахтига шакл беришяпти.

И. Портнов фотоси.

ТОШКЕНТНИНГ 2000 ЙИЛЛИГИГА

РИСОЛАДАН ЖОЙ ОЛИШАДИ

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Абу Райҳон Беруний номидаги шарқшунослик институти ходимлари пойтахтимизнинг 2000 йиллик юбилейини муносиб кутиб олиш учун қатор илмий тадқиқотлар устида ишламоқдалар. Институтнинг қўлёзма фондида Шарқ, жумладан, Тошкент тарихи, маданиятига оид кўп манбалар сақланади. Ҳозир институт фондида қўлёзма ва босма китобларнинг умумий сони 74324 жилддан ошиб кетди. Фонддаги қимматбаҳо маълумотлар асосида институтнинг етакчи олимларидан катта илмий ходимлар Қ. Мунировов, А. Носиров, А. Ирисовлар тошкентлик қадимги олимлар ҳаёти ва ижодини ўрганишга киришдилар.

Бу ўринда А. Носировнинг хизматлари, айниқса, катта аҳамият касб этади.

Кўп йиллик илмий изланишлар натижасида мелодий X асрдан XIX асргача ишлаб ижод қилган олти юз қирқ икки олим, шоир, хаттот ва санъаткорлар тўғрисидаги маълумотлар А. Носиров тузган олти жилддан иборат хотира дафтарларига жамланди.

Мана шулардан бир юз йигирма беш намоянда ижоди тадқиқотчиларнинг «Қадимги Тошкент олимлари» номли рисоласидан жой олади. Рисолада машҳур олим ва шоирлардан Бадриддин Чочий, Занги ота, Мавлоно Боқий Жарроҳ, Тошкандий, Шайх Хованд Тоҳур, Убайдулла Каххол, Тоиб, домла Бедил, шоирлардан Нозимахоним, Хабибахонимлар билан бир қаторда ҳали кенг жамоатчиликка яхши маълум бўлмаган атоқли ижодкорлар ҳаёти ва илмий фаолияти ёритилади.

Шунингдек, китобдан бошқа шаҳарларда яшаган, аммо ўз ижоди ва ҳаёти давомида шарқнинг бу машҳур шаҳри билан боғлиқ бўлган атоқли шахслар, жумладан, Зайниддин Восифий, Мирзо Муҳаммад Ҳайдар, Жамолиддин Юсуф Наққош кабилар фаолияти ҳам ўрин олади.

Мазкур рисола институт олимларининг Тошкентнинг 2000 йиллик юбилейига бағишланган қатор илмий тадқиқотларидан бири бўлиб, кейинги изланишлар учун асос сифатида хизмат қилиши шубҳасиздир.

Ф. ЖАББОРОВА.

НАСРИМИЗ УФҚЛАРИ

Ўзбекистон ССР Ёзувчилар союзи проза кенгашининг навбатдаги йиғилиши 1982 йилда яратилган асарлар муҳокамасига бағишланди. Йиғилиш проза кенгашининг раиси Ҳамза мукофоти лауреати Одил Ёқубов раислигида ўтди.

Тўпланганлар ўтган йили эълон қилинган роман, қисса ва ҳикояларнинг ғоявий-бадиий савияси ҳақида ёзувчи Тоҳир Малик ва адабиётшунос олим, филология фанлари кандидати Ортиқбой Абдуллаевларнинг докладларини тингладилар. Нотиқлар СССРнинг шонли 60 йиллиги нишонланган қутлуғ йилда ижодкорлар аҳли халқимизнинг яратувчилик меҳнатини шарафловчи муносиб асарлар яратганликларини қайд этдилар. Айниқса, ўтган йили эълон қилинган Улуғ Ватан уруши мавзуидаги Ш. Рашидовнинг «Дил амри» қиссаси, К. Яшиннинг «Ҳамза» романи, И. Шамшаровнинг «Тошқин», Ў. Ҳошимовнинг «Дунёнинг ишлари», Н. Аминовнинг «Суварак», М. Муҳаммад Дўстнинг «Галатепага қайтиш», Х. Султоновнинг «Саодат соҳили», Т. Муроднинг «От кишнаган оқшом», Н. Норматовнинг «Бисот», Д. Саидованинг «Еру осмон остида» номли қиссалари, шунингдек, бир қатор таниқли ва бошловчи ижодкорларнинг ҳикоялари китобхонларнинг меҳр-муҳаббатини қозонди.

Докладлар юзасидан муҳокамага чиққан Ўзбекистон ССР халқ ёзувчилари — С. Аҳмад, Ҳ. Ғулом, Ўзбекистон ССР халқ шоири Шукрулло, филология фанлари докторлари С. Мамажонов, О. Тоғаев, С. Мирвалиев, Н. Худойберганов, У. Норматов, ёш ёзувчилардан Н. Қобул, Э. Аъзамовлар ҳам адабиётимизда юз бераётган ижодий изланишлар ва йўл қўйилаётган айрим камчиликлар ҳақида гапирдилар, адабий жараёнга боғлиқ айрим долзарб масалаларни ўртага ташладилар.

Р. ҒАНИЕВ.

ЎЗБЕК ҲАЙКАЛТАРОШИ АСАРЛАРИ СОЧИДА

МАТОНАТ ВА МАҲОРАТ

ЯҚИНДА Сочи шаҳридаги Николай Островский музейида тошкентлик ҳайкалтарош Қосим Мирзараҳимов асарларининг кўргазмаси очилди. Бу тасодифий эмас, албатта. Қосим Мирзараҳимовнинг ҳаёти бизга Павел Корчагин қисматини ёдга солади: у ёшлик пайтида оғир дардга чалиниб, бир умр тўшакдан туролмай қолди. Лекин кейинчалик Қ. Мирзараҳимов бир қўли билан бўлса-да, ҳайкалтарошлик билан шуғуллана бошлади...

Эндиликда Қ. Мирзараҳимов номини республикамиздагина эмас, балки бошқа жойларда ҳам яхши билишади. Унинг билан танишган ва ҳамсуҳбат бўлган кишилар бу ижодкорнинг маънавий олами ниҳоятда бой эканлигидан ҳайратга тушадилар. Қосим Мирзараҳимовнинг ҳаёти ва ижоди тўғрисида у яратган ҳайкалтарошлик асарлари тағин ҳам кўпроқ тасаввур беради. Ижодкорнинг дастлабки изланишларида ҳали тажрибасизлиги сезилиб турса-да, унинг бу мураккаб санъат турини эгаллаш йўлидаги матонати ва самимиятини пайқаш мумкин эди.

Мана, ҳайкалтарошнинг ўша пайтдаги қизиқарли асарларидан бири — «Она портрети». Ҳаётнинг аччиқ-чучугини татиган, ўрта ёшлардаги аёл қиёфаси билан танишамиз. Унинг ажин ораланган чеҳраси ва ўйчан кўзларидан умр бўйи меҳнат билан шуғулланганини, турмушнинг паст-баланд сўқмоқларидан ўтганлиги ва бой маънавий оламини пайқаш мумкин. Бу портретни томоша қилар эканмиз, асарда санъаткорнинг онага меҳр-муҳаббати, унинг хотирасига бўлган чексиз ҳурмати таъсирчан акс эттирилганлигининг гувоҳи бўламиз.

— Ҳамма ишларимни ўзим бажаришга одатланганман,— дейди Қосим Мирзараҳимов. — Эҳтимол, бу менинг тақдирим билан боғланган бўлса, ажаб эмас. Онам — Рисолатбиби ёрдамида дастлаб пластилиндан турли нарсалар ясашни, сал кейин ёғоч ўймакорлиги билан шуғулланишни ўргандим. Албатта, бу ўз-ўзидан бўлмади. Мушкул пайтларда қариндошларим ва мактаб ўқувчилари яқиндан кўмак беришди...

Мактабда ўқиб юрган пайтларимизда ўқитувчиларимиз ўқтин-ўқтин «Агар нима йўқ бўлса, ўша нарсани ўзларинг ясанглар», деб таълим беришар эди. Бу ўгит бир умр хотирамиздан мустаҳкам жой олди. Ҳайкалтарошнинг унча катта бўлмаган хонасининг бир бурчагини катта сервант эгаллаган. Унга чиннидан ясалган «Мактабга», «Чўмилиш жойида», «Раққоса», «Бола», «Доҳиймиз В. И. Ленин», «Шоира Зулфия» деб ном олган асарлар қўйилган. Балкондан эса йирик ҳайкалтарошлик портретлари — «Автопортрет», «Менинг замондошим», «Генерал Собир Раҳимов», «Ёшлик» каби асарлар жой олган.

Қосим Мирзараҳимов менга ёғочдан ясалган энг биринчи иши — «Атиргуллар» номли асарини кўрсатади. Назаримда, унда чинакам гулда бўладиган ҳаётий жозиба абадий муҳрлангандек таассурот туғилади.

Ҳайкалтарош-рассом ўзининг яқин кўмакчилари — мактаб ўқувчиларида ҳам ўз санъатига меҳр уйғотди. Эндиликда бу хонадонга унинг шогирдлари, рассомлар, санъатшунослар ва тасвирий санъат ихлосмандлари тез-тез тўпланиб туришади. Ҳатто бу ерда бир мунча муддат олдин Сибирдаги Манчегорск шаҳрининг ўқитувчи ва ўқувчилари ҳам меҳмон бўлишди, ҳайкалтарошнинг ҳаёти ва ижоди билан яқиндан танишишди. Айни кунларда Қ. Мирзараҳимов Тошкентнинг 2000 йиллигига бағишланган қатор асарлар ишлаш ва ёзувчи Н. Островский, портретини яратиш устида қунт билан изланмоқда...

Т. ОДИЛБЕКОВ.

ФУТБОЛ

РЕСПУБЛИКА КУБОГИ УЧУН

Тошкент ва пойтахт области стадионларида ўтказилаётган футбол бўйича республика кубоги мусобақалари қизғин паллага кирди. Бугун навбатдаги тўртинчи тур ўйинлари бўлиб ўтади. Учинчи турда қуйидаги натижалар қайд этилди. «Навбаҳор» — «Соҳибкор» — 0:0; «Автомобилист» — «Хива» 5:0; «Динамо» — «Ёшлик» — 1:2; «Амударё» — «Наримоновчи» — 1:2; «Нефтяник» — «Ҳисор» — 5:3; «Шаҳрихончи» — «Бешкент» —2:1.

Шу турдан сўнг биринчи группада «Автомобилист» ва «Ёшлик» командалари, иккинчи группада эса «Нефтяник» пешқадамлик қилаётир. Бу коллективлар ҳисобида тўрттадан очко бор. Учинчи группада 5 тадан очко тўплаган «Соҳибкор» ва «Навбаҳор» командалари жадвални бошқариб боришмоқда.

Халқободлик йигитлар кубок ўйинларини ниҳоятда ҳамжиҳатлик билан ўтказишяпти. Улар дастлаб «Шаҳрихончи», сўнгра «Бешкент» командасини 2:0 ҳисобида мағлубиятга учратишди.

Реклама ва эълонлар

М. Қориёқубов номидаги Ўзбек Давлат филармонияси

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

27 ФЕВРАЛЬ СОАТ 19.30 да

Бутуниттифоқ профессионал бадиий коллективлар кўриги-конкурси ва Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати

ЎЗБЕК АШУЛА ВА РАҚС «ШОДЛИК» АНСАМБЛИНИНГ

КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ғуломжон ЁҚУБОВ

VI Жаҳон фестивалининг лауреати Анвар РУСТАМОВ

Солистлар: Дилором ҚАЮМОВА, Ҳотам ҲОЖИЕВ, Райҳон АБДУЛЛАЕВА, Моҳичеҳра ИСЛОМОВА.

Ўзбек халқ чолғу асбоблари ансамбли.
Программани — Ўткир СИДДИҚОВ олиб боради.

«ШОДЛИК» ансамблининг бадиий раҳбари ва бош балетмейстери — Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Қодир МЎМИНОВ.

Музика раҳбари — Исматулла РАҲМАТУЛЛАЕВ.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

28 ФЕВРАЛЬ СОАТ 16.00 ва 19.30 ДА;
1 МАРТ СОАТ 19.30 ДА

ФАРҒОНА ОБЛАСТЬ ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ СОЛИСТЛАРИНИНГ

КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Нуриддин ҲАЙДАРОВ, Қобилжон ЮСУПОВ ва бошқалар.

Олдиндан билет сотиш кассалари ишламоқда.
Справкалар олиш учун телефонлар: 44-35-91, 44-35-84.

Халқаро ҳаёт

ТАШҚИ САВДОГА КАТТА ЭЪТИБОР

✦ АДАН. Демократик Яман ни социал-иқтисодий ривожлантиришнинг 1981—1985 йилларга белгиланган иккинчи беш йиллик планида ташқи савдога катта эътибор берилган.

Адан ахборот агентлигининг хабар қилишича, 1983 йилда мамлакатнинг ташқи савдо обороти 11,4 процент кўпаяди. ЯХДРнинг ташқи савдосида социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг ҳиссасини 1982 йилдаги 20 процентдан 1983 йилда 25 процентга етказиш мўлжалланмоқда.

НИФОҚЧИЛАРНИ РАҒБАТЛАНТИРМОҚДАЛАР

МАПУТУ. (ТАСС). Мозамбик халқ озодлик кучлари (ФПЛМ) Газа вилоятида «Миллий қаршилик ҳаракати» (МКХ) деб аталган ҳаракатга мансуб нифоқчи гуруҳларга қарши бир қанча муваффақиятли операцияларни ўтказдилар. Жанговар ҳаракатлар чоғида қўлга туширилган қурол-яроғлар, портлатгич, ҳужжатлар иркчи Жанубий Африка Республикаси МКХдаги каллакесарларни тайёрлашда, уларни Мозамбик Халқ Республикаси территориясида диверсиялар ва ғаламислик ҳуружларини ўтказиш учун барча зарур нарсалар билан таъминлашда асосий ролни ўйнаётганлигини рад этиб бўлмас даражада исботлайди.

ОСИЁГА ТИНЧЛИК ВА ХАВФСИЗЛИК

ШАРҲЧИ САТРЛАРИ

ЕР КУРРАСИ қуруқликдаги қисмининг учдан бирини эгаллайдиган Осиёда инсониятнинг ярмидан кўпроғи яшайди. Қитъада империализмнинг мустамлакачилиги тугалланган бўлса-да, бунинг асорати ҳали ҳам сезилиб туради. Бу Осиё қатор мамлакатларининг иқтисодий жиҳатдан қолоқлигида, халқ ўртасида саводсизликнинг кўплигида, турмуш даражасининг пастлигида ва бошқа нарсаларда намоён бўлмоқда.

Ҳозир Осиё мамлакатларининг аксарият кўпчилиги мустақилликка эришган. Уларнинг баъзилари социалистик, бошқалари нокапиталистик ривожланиш йўлини танлаб олдилар. Айрим мамлакатларда эса ҳарбий-диктатор режимлари ҳокимият тепасига келди. Бу қитъада янги қарама-қаршиликларни келтириб чиқарди. Бундан фойдаланаётган империалистлар янги мустамлакачилик сиёсатини ўтказишга ҳаракат қилаётирлар.

Худди ана шу сиёсат ҳозир Осиёда ва бутун жаҳонда халқаро аҳволга таҳдид солмоқда. Шу сиёсат оқибатида Яқин ва Ўрта Шарқда, Жануби-Ғарбий ва Жануби-Шарқий Осиёда, Узоқ Шарқда, Ҳинд океани ва Форс кўрфази зонасида кескинликнинг хавфли ўчоқлари пайдо бўлди.

АҚШ Осиё кўпгина районларини «ўз ҳаётий манфаатлари доираси» деб эълон қилиб, уларни ҳарбий базалар билан чирмаб олганлар. Американинг «тез ҳаракат қилувчи кучлари» Тинч океанда ҳам, Диего-Гарсиа оролида ҳам жойлашган. Бу оролда тўпланаётган қурол-яроғлар, айниқса ядро қуроли Ҳинд океани марказидан туриб океан соҳилидаги давлатларни мўлжалга оляпти.

Америка Қўшма Штатлари ҳозирги пайтда зўр бериб Покистон, Жанубий Корея ва Тайванни қуроллантирмоқда, ўз агрессив планларини амалга ошириш учун Японияни шерик қилишга интиляпти. АҚШ сиёсати АСЕАН мамлакатлари—Индонезия, Филиппин, Малайзия, Сингапур ва Таиланд мустақиллигини кўпоришга ҳам қаратилган.

Совет Иттифоқи, социалистик мамлакатлар, барча тинчликсевар кучлар Осиёда мустаҳкам ва барқарор тинчлик ўрнатилиши тарафдоридирлар. Жаҳон халқларига Осиёда хавфсизликни таъминлаш юзасидан олға сурилган Совет таклифлари яхши маълум. Худди шунингдек, Афғонистон, Вьетнам, Лаос ва Кампучия ҳам ўз регионларидаги аҳволни нормаллаштириш юзасидан қатор таклифлар билан чиққанлар.

Совет Иттифоқи Осиёдаги кўпгина мамлакатлар билан яхши қўшничилик ва дўстлик муносабатларини ўрнатган. Бу ўтган йили Москвада Ҳиндистон, Лаос, Вьетнамнинг партия ва давлат раҳбарлари билан ўтказилган музокараларда янада ёрқин намоён бўлди.

Осиё ҳозирги халқаро аҳволидаги қийинчиликлар енгиб ўтилиши, кескинлик юмшатилиши мумкин ва шундай бўлиши керак. Совет Иттифоқининг бу қитъада тинчлик ва хавфсизликни ўрнатиш соҳасидаги позицияси қатъий ва изчилдир. Мустаҳкам тинчликни таъминлаш, халқларнинг ўз мустақиллигига ва социал тараққиётга эришиш ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, деб таъкидлади КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Ю. В. Андропов,— Совет Иттифоқи ташқи сиёсатининг доимий мақсадидир.

Б. ОЧИЛОВ,
Ўзбекистон ССР Ташқи ишлар министрлигининг масъул ходими.

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

✦ ҚОҲИРА. Мисрнинг «Ижипт эйр» давлат авиакомпанияси Америкада ишлаб чиқарилган ўзига қарашли «Боинг-707» самолётларини сотишга қарор қилди, деб хабар беради «Ал-Жумҳурия» газетаси. Компания раиси Муҳаммад Фаҳим Райяннинг эътироф этишича, шу типдаги самолётларда «кутилмаган нуқсонлар» келиб чиқади. Бунинг натижасида пассажирлар ўз вақтида ташилмайди. Кейинги ойларда маҳаллий газеталар «Ижипт эйр» самолётларида ҳалокат юз берганлиги тўғрисида бир неча марта хабар бердилар.

✦ БАЙРУТ. Фаластин қочоқлари лагерларидаги аҳоли Ливан ва Фаластин ватанпарварларига нисбатан азоб-уқубатлар тўхтатилишини, исроиллик агрессорлар томонидан Жанубий Ливанда очилган ва алоҳида қаттиқ режимдаги Ансор қамоқ лагеридаги маҳбуслар озод этилишини талаб қилдилар. Бу аҳолидан кўпчилигининг оилалари сионистлар қамоқхоналарида сақланмоқда. Ансардаги маҳбуслар оилаларининг делегациялари Ливандаги халқаро Қизил Крест вакилига қамоқ лагерларида Ливан ҳамда фаластинлик ватанпарварларга нисбатан қилинаётган ваҳшиёна қийноқ ва таҳқирликларга қарши норозилик баёнотини топширди. Баёнотда маҳбусларни дарҳол озод этиш талаб этилади.

(ТАСС).

ПАХТАКОРГА — «ПАХТАКОР»ЧИЛАРДАН

ЗАФАР. Етти команда иштирокида Бекобод районидаги «Далварзин» совхози соврини учун ўтказилган футбол мусобақалари ниҳоясига етди. Хўжалик иккинчи бўлимининг илғор ишчиси Рустам Белолов турнирнинг энг яхши ўйинчиси деб топилди. Унга пахтакорчилар дастхати туширилган эсдалик тўпи совға қилинди.

Э. ИСМОИЛОВ.

ЯНГИ ШИФОХОНА

ТЎЙТЕПА. Ўрта Чирчиқ районидаги Акмал Икромов номли колхоз марказида янги амбулатория ишга туширилди. Замонавий медицина жиҳозлари билан таъминланган бу шифохона бўлимларида малакали врач ва ҳамширалар қишлоқ меҳнаткашларига юқори савияда хизмат кўрсатишмоқда.

Х. НОРҚУЛОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

24 ФЕВРАЛЬ ПАЙШАНБА

МТ I. 9.00 — «Время». 9.40— «Горнчилар, қаердасиз!». 10.25 — «Саёҳатчилар клуби». 11.25 — Концерт. 12.05 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Илмий-оммабоп фильм. 15.55 — Концерт. 16.15 — «Москва ва москваликлар». 16.45 — Бутунжаҳон студентлар қишки ўйинларида. 17.15 — «Шахмат мактаби». 17.45 — «Миллионлар ленинча университети». 18.15 — Концерт. 18.25 — «Ҳамма нарса интизомдан бошланади». 19.05 — Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ёзувчи М. Алексеев сўзи. 19.20 — «Дунё воқеалари». 19.35 — «Чўпон ва чўпон қиз». 20.25 — Музикали фильм премьераси. 21.30 — «Время». 22.00 — Хоккей. 24.00 — «Дунё воқеалари».

МТ II. 9.00 — Эрталабки гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 ва 10.35 — Физика. 11.05 — Жамиятшунослик. 11.35 ва 12.40 — Физика. 12.05 — «Сиз яратган боғ». 13.10— География. 14.10 — Ж. Лондон. Ҳаёти ва ижоди саҳифалари. 14.55 — Бадиий фильм. 16.25 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Концерт. 19.00 — Бутунжаҳон студентлар қишки ўйинларида 19.30 — «Ҳужжатли экран». 20.30 — «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 20.45 — Суҳбат 21.30 —«Время». 22.00 — Бадиий фильм. 22.50 — Фильм-концерт.

Ўз ТВ I. 11.25 — Кўрсатувлар программаси. 11.30 —«Ўйлаб топ». 12.00 — Ҳужжатли телефильм. 12.30 — Зоология. 13.00 — Бадиий фильм. 18.00— Кўрсатувлар программаси. 18.05 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 18.35 — Концерт. 19.10 — «Ўзбекистон — Ноқоратупроққа». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — Телефильм. 20.00 «Партия турмуши». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Концерт. 21.30 — «Время». 22.05—«Қишлоқда яшайсанми — техникани бил». 22.25 — Бадиий фильм. 23.45 — Янгиликлар.

Ўз ТВ II. 18.00 — Кўрсатувлар программаси. 18.15 — Немис тили. 18.45 — Назарий механика. 19.40 — Реклама. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — «Бизнинг бош мухбиримиздан». 20.50 — Эстетика асослари. 21.30 — МТ II.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 24/II да **Келинлар қўзғолони**, 25/II да **Рўё**, 26/II да **Аризасига кўра.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 24/II да **Тошкентнинг нозанин маликаси** (16.00), 25/II да **Ишонмасанг ўламан** (16.00), 26/II да **Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Марьям Ихтиёрова ва Ҳусан Шариповлар ижодий кечаси** (19.30).

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Аралаш ҳайвонлар группаси» аттракционининг гастроллари** (19.30).

«Тошкент ҳақиқати» редакцияси коллективи газетанинг собиқ ходими, таниқли ёзувчи ва журналист, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси

Адҳам РАҲМАТнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия билдиради.

Редактор ўринбосари С. Ғ. МУСАЕВ.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—П, ЛЕНИН кўчаси, 41.

Телефонлар: редактор ўринбосарлари—335885, 325747, 337916, 325748; масъул секретарь—334808, 325353; секретариат—325750. БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар; фельетонлар—334048, 325354; партия турмуши—325778; пропаганда—325645; саноат, капитал қурилиш ва транспорт—325749; қишлоқ хўжалиги—325647; адабиёт ва санъат—325767; совет қурилиши—325645; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733; фан, маданият ва олий ўқув юртлари—325553; фотомухбир—325894.

Р. — 01820 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. Б. 1550. 11